

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

צריך איזה ברק המבריק על השכל, איזה רעיון חדש מה עושים,
גם בעולם הגשמי וגם בעולם הרוחני. כשאדם מקבל הברקה חדשה,
מה לעשות בחיים או מה לחדש בתורה — חייב להיות בה איזה ציור.
אם היא לגמרי מופשטת הוא לא יכול לעשות אתה שום דבר.

[מתוך השיעור 'סוד הברכות']

ראה תשפ"ג

ראה ה'תשפ"ג

הסיפור החסידי 26

"רצייתי שישמח..."
רבי יואליש מסאטמר

מענות ותשובות 28

תשובות הרב לשואלים
סוד מערכת העיכול והשינה
והתחזקות במצוות טהרה

פלאז'ור ד'לדג'יס 29

כָּל יָמָיו בְּתַשׁוּבָה
רָזִי יִסְפָּר לָנוּ סִפּוּר נִפְלֵא שְׁלִימָד אוֹתָנוּ
מָה עָלֵינוּ לְחַפֵּשׂ בְּחֻדֶשׁ אֱלוֹל

ברק הברכה 04

נקודה מעובדת
תשובה – הוספת מאה ברכות
לתר"ג מצוות

פנימיות, בהירות, התחדשות 05

שלש מתנות – "לפניכם היום ברכה"
ביאור חסידי לפתיחת פרשת ראה

סוד הברכות 08

הילולת רבי לוייצחק שניאורסון
ביאורי על סוד ה'מטבע ברכה' בזהר

מעין ונהר 22

פרקי אבות – פרק ו משנה א
שתי גרסאות במשנה ופירושן

צדקה בשמחה 23

קול שמחה
בירור מידת הרחמים

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צ'ץ אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי עלון **נפלאות** בתוך כל בית ישראל. שבת **פרשת ראה** – **מברכים** **החדש אלול** – בפתח ואתה גליון נפלא, מלא בכל טוב, שיעורים, התוועדויות וסיפורים **חסידיים**.

מה בגליון?

שני שיעורים טריים מהשבוע אצלנו בגליון – שיעור קצר מתחילת השבוע על **תחילת פרשת ראה** ושיעור מיום שני כ' מנחם־אב – **יומא דהילולא של רבי לוי־יצחק שניאורסון**, אביו של הרבי מליובאוויטש.

בשיעור הראשון – **פנימיות, בהירות, התחדשות** – מתרץ הרב בדרך דרוש חסידי את **הקושיא הידועה על המעבר מלשון יחיד לרבים בתחילת הפרשה** – "ראה אנכי נותן לפניכם היום" – תוך הסבר מהן **המתנות והחושים החסידיים** אותן נותן לנו הקב"ה.

השיעור השני – **סוד הברכות** – הוא שיעור **בביאורי רבי לויק על הזוהר** העוסק בסוגית **'מטבע ברכה'** – עליו אנו חוזרים **מאה פעמים בכל יום**. בשיעור מסביר הרב את **הקשר בין הברכה לפרשיות התקופה ולחודש אלול** ומבאר את **מהלך הברכה**, כח החידוש שמבריק בה והמשכתו **כרעיון מפותח ו'טוב'** למטה. את השיעור חתם הרב בהתייחסות לשני בעלי הילולא סמוכים – **רבי חיים מבריסק ורבי אהרן מבעלז**.

בנקודה המעובדת תוכלו לטעום **משני שיעורי הגליון** ולגלות כיצד **מורידים את אורות תרי"ג מצוות למציאות**, תוך כדי המחשה **כיצד גימטריא אחת מוציאה מתוכה 'השכלה' שלימה ו'עבודה' חסידית**.

אל תפספסו את מדור **קול שמחה** עם החידוש המופלא שבו: שלש מדרגות של רחמים בנתינת צדקה, המתבססת על **רחמי הנפש הטבעית**, רגישה למה שחסר לזולת בכח **רחמי הנפש השכלית** ומגיעה לשיאה – צדקה בטהרה – מתוך **רחמי הנפש האלקית**.

ושעורי בית למתקדמים: השוו בין הנהגת הצדקה של **רבי בונים מפשיסחא** המתוארת במדור **קול שמחה** להנהגת **רבי יואליש מסאטמר** בסיפור החסידי. שתי מידות בנותני צדקה – **חסד שבחסד וגבורה שבחסד**.

סדר לימוד לשבוע פרשת שפטים הבעל"ט: נ"ך יומי – דברי הימים ב' פרקים יד"כ; **משנה** – יבמות פרק טו.

שבת שלום ומבורך,
המערכת

נקודה

מעובדת מתוך השיעורים

ברק הברכה

האדם מרגיש משותק בעצמו, תקוע ומקובע, וגם מיואש בנוגע למציאות, הנדמית לקבועה ובלתי-משתנה – כאילו התורה והמצוות קיימות 'במקביל' אליה ולא מסוגלות לחדש לה ולשנות אותה. על אף שאליבא דאמת, התורה היא "תורה אור" וכל **תריג** המצוות הן **אורות** – האורות הללו עלולים להישאר לא-מודעים. בכל פעם שאומרים "ברוך" ממשיכים את האור אל תוך המודעות – מגלים "ברק המבריק על השכל" של חידושי תורה אמתיים ושל רעיונות חדשים כיצד לפעול במציאות, לתקן אותה ולשנות אותה.

את הברק המבריק הזה צריך לתפוס וליישם – אחרת הוא ייעלם חזרה אל תוך העל-מודע, כמו הרבה מחשבות מבריקות שחולפות בראשו ונעלמות בלי להגיע לכלל ביצוע. הברכה מוסיפה כלים לאורות, הופכת אותם לחידוש ממשי במציאות, אך היא עצמה צריכה 'קרקע פוריה' כדי להצמיח ולחדש. ראשית, על האדם להיות 'פנימי' – כזה המבחין בין עיקר לטפל, תופס כל דבר מהצד הפנימי שלו ולא נמשך אחרי החיצוניות הנוצצת (וממילא עסוק בחיקויים זולים). אדם 'פנימי' רגיש להברקות אמתיות ויש לו את הכח להפנים אותן. בנוסף, זקוקים לבהירות – ישוב הדעת ותפיסה נכונה של הסוגיא בה עוסקים, בתורה או במציאות – המכינה מקום נקי ומתאים להופעה וקליטה של רעיונות חדשים.

אחרי ההכנות האלה ברק-הברכה הולך ומתפתח, מוסיף ממדים – מנקודה של הברקה, דרך קו ורעיון שלם משורטט ועד לגוף תלת-ממדי הנתפס במציאות – יורד מלמעלה למטה ופורץ לכיוונים חדשים, וכך גם נוסך בנו בטחון וכח נפשיים ליישם את הדברים במציאות ולגלות בה כי "ברוך אתה הוי' אלהינו מלך העולם!"

דוד המלך תקן לברך מאה ברכות בכל יום – כך הוא עצר מגפה בה מתו מאה אנשים בכל יום ולימד כל אחד מאתנו לקיים "מה [אל תקרי 'מה' אלא 'מאה'] הוי' אלהיך שאל מעמך". האם לא די ליהודי ב-**תריג** המצוות? מדוע יש להטיל עליו עוד מאה ברכות?

תריג המצוות הן **אורות** שמקורם ב"תורה אור" ש"קדמה לעולם" – מצוות כאלה יכולות להשאר 'מרחפות' מעל המציאות, או 'להתנגש' בה ולהביא לשבירה. תפקידו של היהודי הוא להאיר את המציאות ולעשות אותה "דירה בתחתונים" לה' יתברך ולשם כך צריכים להכניס את האורות בכלים. את הכלים, בגימטריא מאה, עושים על ידי מאה ברכות. כשאין **לאורות** אחיזה במציאות, כש-**תריג** המצוות לא מתיישבות בנפש ובעולם, מגיעה שבירה – האדם נופל, חוטא ונענש. כשחוטאים, בבטול מצות-עשה או בעבירה על מצות-לא-תעשה, צריך לעשות תשובה המביאה רפואה-תיקון לאדם ולעולם כולו. **תשובה** (713) היא תוספת **כלים** (100) **לאורות** (613), תוספת מאה ברכות ל-**תריג** מצוות.

מהי פעולתה של הברכה? כיצד היא פועלת את התיקון? הברכה הראשונה בבריאה היא "פרו ורבו". כלומר, ברכה פירושה ריבוי ותוספת, הולדה והתחדשות. השבירה נובעת מלימוד תורה וקיום מצוות ללא התחדשות פנימית. אז

שיעור

שלש מתנות – "לפניכם היום ברכה"

פנימיות, בהירות, התחדשות

קיצור מהלך השיעור

בשיעור קצר מתורצת **הקושיא הידועה** על המעבר בפתיחת הפרשה **מלשון יחיד** ("ראה") **ללשון רבים** ("לפניכם") בדרך דרוש-חסידי, בו מתפרשת גם המלה "לפניכם" **כאחת משלש מתנות** שמובטחות בפתיחת הפרשה – **פנימיות** ("לפניכם"), **בהירות** ("היום") **והתחדשות** ("ברכה"). 'ממתק' של עבודת ה' חסידיית פנימית – "עבודת מתנה".

הוי' אלהיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה כאשר דבר לכם^א שכולו בלשון רבים. בכל אופן, צריך להבין את ה"ראה", בלשון יחיד, שנמצא בין ה"לכם" וה"לפניכם" בלשון רבים.

בהמשך החומש, בפרשת נצבים, כתוב "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע"^ב. ברור שזהו 'בן הזוג' של הפסוק בפרשתנו, כמו שאנחנו מסבירים

ד דברים יא, כה. ורמז בחיבור הפסוקים: "לא יתיצב איש בפניכם פחדכם ומוראכם יתן הוי' אלהיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה כאשר דבר לכם" (4654, יג פעמים משיח) ועוד "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (1476) עולים 6130, שלמות של י פעמים תריג. ה דברים ל, טו.

ו "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה" ועוד "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב" – החלקים הטובים בגלוי של שני הפסוקים – עולים בטול (47) פעמים בטחון (75), ראש וסוף קו הימין. פרשת "ראה" – כח הראיה, השייך

"ראה... לפניכם"

על הפסוק שפותח את הפרשה, "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה"^א, יש קושיא ששואלים רבים מהמפרשים^ב – למה מתחיל ב"ראה", לשון יחיד, וממשיך "לפניכם", בלשון רבים. הקושיא העיקרית כאן היא על לשון יחיד של "ראה", כי כל הפרשה נאמרה בלשון רבים. יש מפרשים^ג שה"לפניכם", לשון רבים, בא בהמשך לפסוק המסיים את פרשת עקב – "לא יתיצב איש בפניכם פחדכם ומוראכם יתן

נרשם ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. י"ט מנחם-אב תשפ"ג – טלפונית.

א דברים יא, כו.
ב רבינו בחיי, בעל הטורים, אור החיים, צרור המור, תולדות יצחק, כלי יקר ועוד.
ג ראה בעל הטורים.

שאנכי^{יב} – הרבה מפרשים מסבירים^ג שכל יהודי צריך להתבונן בעשרת הדברות, המתחילים ב"אנכי"^{יד} – והוא נותן לנו "לפניכם". מה הכוונה? "לפניכם" היינו הכח הנפשי והחוש הנפשי להפנים דברים. כלומר, "לפניכם" היינו פנימיות לעומת חיצוניות – אני נותן לכם חוש בפנימיות וממילא יכולת להפנים מה שאני אומר לכם. זו המתנה הראשונה – בלי המתנה הזו אי אפשר לתת את שאר המתנות. בעצם, אני נותן לכם את הכלי הראוי להפנים את דברי התורה הקדושה. המתנה הראשונה שרבי, במיוחד רבי של חב"ד, צריך לתת לחסיד שלו היא 'חוש' בפנימיות, ההיפך מחיצוניות. לפני ה"ראה אנכי נתן לפניכם היום" כל אחד הוא 'חיצון' – דבר ראשון צריך לתת לו חוש בפנימיות ובכח של הפנימיות, כח ההפנמה. לפני שבועות מברכים ב"קבלת התורה בשמחה ובפנימיות"^{טו}, השמחה היא האור של התורה והפנימיות היא הכלי לקבל את התורה.

אחר כך "אנכי נתן" את "היום" – מתנה שניה, אחרי החוש בפנימיות. "היום" הוא בהירות – בהירות שכלית. בהירות היא המלה שהקדושת לוי הכי אוהב^{טז}. "לפניכם" היינו פנימיות ו"היום" הוא בהירות. אחרי שאדם מפנים הוא יכול לראות בהיר, "בהיר הוא בשחקים"^{יז} (כמו בספר הבהיר). זהו הפירוש של "אנכי נתן... היום" – מתנת הבהירות השכלית. הדבר השלישי, ה"ברכה", הוא הפשט של המתנה בפסוק, אבל לפי הפירוש שלנו כעת הוא המתנה השלישית. מה עיקר ה"ברכה"? עיקר הברכה בתורה הוא הברכה הראשונה שה' ברך את האדם – "פרו ורבו"^{יח}. המכנה המשותף של

באריכות^{יט} על הסוד של "בדד בטח עין יעקב"^כ – שבשני הפסוקים מנויים שלשה דברים שצריכים לראות אותם, ולא את ההיפך שלהם, **ברכה** (בפסוק שלנו) **טוב־חיים** (בפסוק בנצבים), ראשי תיבות "**בטח**" (שהיא גם המלה המסיימת את "ראשון" של ראה^{כא}) ובגימטריא "**עין יעקב**". בכל אופן, שם אין קושיא, כי כתוב "ראה... לפניך", הכל בלשון יחיד^{כב}.

פנימיות, בהירות, התחדשות

למפרשים יש הרבה תירוצים לשאלה הזו. איך אנחנו נסביר כעת? הווארט שלנו שאחרי שהמלה "נתן" – כאשר "כל הנותן בעין יפה הוא נותן"^{כג} – יש שלשה דברים חיוביים שטמונים בשלש המלים הבאות: "לפניכם היום ברכה". אפשר להסביר שכל אחת

מהמלים האלה היא מתנה בפני עצמה:

על פי פשט "אנכי" היינו ה', "אנכי מי

"לפניכם" היינו פנימיות לעומת חיצוניות – אני נותן לכם חוש בפנימיות וממילא יכולת להפנים מה שאני אומר לכם

לחכמה, שפנימיותה **בטול** – היא הפרשה ה'47 בתורה. מה שנשאר, החלק הלא־טוב לפי פשט, הוא "וקללה", העולה משולש חי (171), ו"ואת המות ואת הרע", העולה משולש הכל (1540) – סה"כ 1711, המשולש של חן. אם כן, חי במשולש ועוד הכל במשולש שוה חן במשולש (כלומר, 18 במשולש – 171 – עולה 58*57*56, שלש השורות שהן ההפרש בין 55 במשולש ל־58 במשולש). זו דוגמה ל'משפחה' של מספרים בהם יש תופעה כזו. דווקא בחלק השלילי־לכאורה של הפסוק יש תופעות מתמטיות יפות, בבחינת "שקר החן והבל היפי" (משלי לא, ל), אבל צריך להביא אותן ליפי של קדושה. לשם כך יש לחבר את סיומי הפסוקים לתחלתם, לחבר הכל לברכה־טוב־חיים שבתחלת הפסוק, כאשר "הרע כסא לטוב" (כש"ט אותיות כו דע, ובכ"מ) ועד שמגיעים לחן אמת ויפי של ממש.

ז **סוד ה' ליראו** שמ"ה ובכ"מ.

ח דברים לג, כח.

ט שם יב, י.

י "ראה... לפניכם" ועוד "ראה... לפניך" עולה **ארץ ישראל – לב פעמים הוי'**, ד"פ (ממוצע כל מלה) **יצחק**. רק "לפניכם" – "לפניך" עולה 420, היהלום של 20 וכו'.

יא ע"פ בבא בתרא נג, א.

יב זהר ח"א קסז, ב (וראב"ע בראשית כז, יט). וראה זהר ח"ג יא, א.

יג ראה לדוגמה בבבל הטורים. ועוד.

יד שמות כ, ב.

טו ראה אוצר מנהיגי חב"ד ניסן־אירסיון עמ' רפט וש"נ.

טז ראה גם שיעורי י"ב ויט"ו חשון תשע"א. ובכ"מ.

יז איוב לז, כא.

יח בראשית א, כח ובכתובות ה, א (הובא ברש"י בראשית

המלים "לפניכם היום ברכה" הן פנימיות, בהירות והתחדשות. חשבתי הרבה עד שהגעתי ל"הסכמה" ביני לבין עצמי שאלה שלש המלים המדויקות כאן.

רמזי הדרוש

אחרי הניתוח הזה נעשה את הרמזים שיש כאן:

שלש המלים שדרשנו כשלש מתנות הן "לפניכם היום ברכה". ראשי התיבות של "לפניכם היום ברכה" הם **להב** (אותיות הבל, כמובן, אבל לפי סדר האותיות **להב**) – בגימטריא 37. כידוע³⁷, **משה** רבינו הוא כפולה של 23 (**חיה**) והוא שואף לעלות לסוד של 37 (**יחידה**) – ה"אנכי" שמדובר בו כאן (כפירוש האור החיים הנ"ל). והנה, כל המלים "לפניכם היום ברכה" עולות **יד** פעמים **להב** (518) – רק ראשי התיבות הם פעם אחת **להב** והשאר עולה 13 (**אחד**) פעמים **להב**. מכיון שיש במלים האלה **יד** אותיות, ממוצע כל אות הוא **להב** – גילוי **היחידה** שבנשמה!

אם נוסיף את שלש המלים של המתנות – **פנימיות-בהירות-התחדשות** (2342) – נקבל 2860, כך שהממוצע של שתי המערכות הוא 1430 (**הכל פעמים הוי' וכו'**).

כד וראה גם **שעשועים יום יום** חמישי לפרשת וילך.

כל הפירושים של "פרו ורבו"³⁸ הוא שברכה היא התחדשות. בפרט, "פרו ורבו" הם התחדשות ("פרו") והתרבות ("ורבו"), לכן מוצאים בלשון חז"ל³⁹ שהרבה פעמים ברכה היא במובן של התרבות נסית. כך גם בפשט, גם בפירוש אדמו"ר הזקן ש'יהודי צריך לעשות עוד יהודי'⁴⁰ והכי בולט בפירוש של הרבי מקאמרנא⁴¹ ש"פרו ורבו" היינו לחדש חידושי תורה. זהו פירוש פשוט, שיהודי צריך כל הזמן לחדש חידושי תורה, לזכות ל"נביעת האין סוף", ל"י של רבי⁴². אחרי שיש לאדם בהירות באה התחדשות. אצל מי שלומד סוגיא, אחרי שהוא מבין היטב, זוכה ל"בהיר הוא בשחקים", הברכה היא שפע של חידושים אין-סוף. ברכה היא התחדשות והתרבות וממילא אפשר להבין שקללה היא שאדם עצור ולא מתחדש (עד למצב של שיתוק ואדישות, stagnant, ר"ל) – זו הקללה העיקרית, חוסר ההתחדשות, שכמובן מביא לידי יאוש.

אם כן, לפי הפירוש שלנו כעת, שלש

ב, ט).

יט ראה גם **פנים אל פנים** פ"ב ס"ו. ובכ"מ.

כ ראה לדוגמה תענית ח, ב. ובכ"מ.

כא שיחת י"ג תמוז תרצ"א (סה"ש תרצ"א עמ' 262); אג"ק ח"א עמ' קכח.

כב אוצר החיים מצות פריה ורביה. וראה בעש"ט עה"ת ואתחנן אות סא; אור המאיר פרשת בראשית ד"ה "בפסוק יוטע".

כג כש"ט (קה"ת) אות ק (וראה ראה לקו"ת שה"ש לט, ד ואילך ש"פרו ורבו" הוא בכח האין סוף).

הלומד על חֵנֶת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ "ראה אנכי נתן" בעין יפה שלש מתנות – "לפניכם [פנימיות] היום [בהירות] ברכה [התחדשות]".
- ◆ "ראה אנכי" היינו התבוננות ב"אנכי הוי' אלהיך" ובעשרת הדברות.
- ◆ המתנה הראשונה לה חסיד זקוק היא פנימיות – כח לקבל ולהפנים את כל המתנות.
- ◆ בהירות מביאה להתחדשות – שפע של חידושים.
- ◆ הברכה הגדולה ביותר היא התחדשות (והקללה הגדולה ביותר היא העדר-התחדשות).
- ◆ שלש המתנות מגלות את ה**להב** שבלב – היחידה שבנפש.

סוד הברכות

קיצור מהלך השיעור

ביום ההילולא של רבי לוי-יצחק שניאורסון, אביו של הרבי מליובאוויטש, זכינו – בהפתעה – לשיעור מיוחד על **ביאוריו לזהר** העוסק בסוד **"מטבע הברכה"**, עליו אנחנו חוזרים **מאה פעמים** בכל יום. **פרק א** עוסק ב**יחס לברכה** בכלל והקשר שלה ל**תקופה זו** של השנה – קריאת **פרשיות-ברכה** והכנה לתשובה של **אלול**. **פרק ב** עוסק בסוד **המלה "ברוך"** עצמה וכח החידוש הטמון בה. **פרק ג** משלים את "מטבע הברכה", "אתה הוי' אלהינו מלך העולם", ונותן כמה דוגמאות למהלך מיוחד בו **חופיע ה"טוב"** בשלב הראשון, **נעלם** בשלב השני ו**חוזר כ"טוב" כפול** בשלב השלישי, התכלית. השיעור חותם בהתייחסות מעניינת ל**ר' חיים מבריסק** ולדרך הלימוד הרצויה לקראת גילוי **"תורה חדשה"**.

הוא בפרשת עקב, "ועתה ישראל מה הוי' אלהיך ש'אל מעמך וגו'",² ודורש רבי מאיר "אל תקרי 'מה' אלא 'מאה'" ומכאן ש"חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום"³. כלומר, חוץ מ**תריג** מצוות שיש ליהודי יש גם מאה ברכות. כתוב ש**תריג** בגימטריא **אורות**⁴ והמספר

א. זמן של ברכה

לחיים לחיים. זכות אבא של הרבי תגן עלינו, ונוכה לגאולה הכללית והפרטית.

אורות בכלים – תרי"ג מצוות ומאה ברכות

נלמד קטע מהתורה של רבי לוי'ק. בפירושי הזהר שלו אין פירוש על פרשת ראה, אבל יש פירוש על פרשת עקב – פירוש על "מטבע הברכה", משהו כללי, שהרי בכל יום צריך לברך מאה ברכות⁵. כך לומדים מפסוק שגם

נרשם ע"י אית'אל גלעדי. לא מוגה. כ' מנחם-אב תשפ"ג

- כפ"ח.

א סוד מאה ברכות בכל יום ומטבע הברכה נלמד באריכות גם בשיעור ב' סיון תש"פ - נדפס בגליון בהעלתך דאז.

ב דברים י', יב.

ג מנחות מג, ב. וראה רש"י ותוספות על אתר ובגרסת הרא"ש לגמרא בברכות פ"ט אות כד.

ד קול ברמה אותיות כג ורי ועוד.

ה' נתן לנו את הארץ הטובה, והרחבה, כדי שיהיה חיבור אמתי בין הרוחניות והגשמיות, בין הנשמה והגוף – זו השלמות

שהיא השרש בתורה של הקשר בין האור והכלי. הקשר בין האור והכלי הוא כמו בין הנשמה והגוף, והוא קורה כאשר "ואכלת ושבעת". ה' נתן לנו את הארץ הטובה והרחבה, "אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאכלו"^א, כדי שיהיה חיבור אמתי בין הרוחניות והגשמיות, בין הנשמה והגוף – זו השלמות. לכן צריך לאכול ולשבע ולברך – זהו הכלי להכיל את ה"אור כי טוב".

הברכות בפרשות עקב-ראה

שוב, היות שמצות "וברכת" היא בפרשת עקב כל נושא הברכות בזהר שייך אליה. אבל פרשת עקב הולכת יחד עם פרשת ראה. קודם כל, לפרשת "עקב תשמעון" שייך חוש השמיעה, החוש הכללי של חדש מנחם-אב^ב, כפי שדורשים^ג גם בפסוק שאמרנו קודם, "אם תאבו ושמעתם" – "תאבו" לשון אב, שהחוש שלו הוא "ושמעתם", ואז "טוב הארץ תאכלו". פרשת ראה, כשמה, מתחילה בראה. כלומר, עקב-ראה היינו עליה מהעקב לעין ועליה מהשמיעה לראיה, וצריך לחבר ביניהן. הברכה, "ואכלת ושבעת וברכת", היא רק בסוף "ראשון" של עקב. פרשת ראה מיד מתחילה בברכה – "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה", זו התכלית. הפסוק הבא הוא "את הברכה וגו'"^ד, ובהמשך כתוב "ונתתה את הברכה על הר גרזים"^ה, כבר פעם שלישית ברכה. בסוף "ראשון" כתוב "אשר ברכך הוי' אלהיך"^ו, שה' יברך אותנו כאשר נשמור את המצוות, והרי "סוף

מאה הוא בגימטריא כלים"^ז. מכאן נלמד שהברכות הן הכלים למצוות. כל התורה היא אור, מתחילה "וירא אלהים את האור כי טוב"^ח, וכדי לעשות כלים לאורות של תריג מצוות צריכים את הברכות. על ידי הברכות שאנחנו מברכים את ה' ממשיכים מלמעלה למטה את עצמותו יתברך, והיות שרש הכלים גבוה משרש האורות^ט – הכלים הם באמת המשכה של העצמות.

כשיש את כל האורות עם הכלים – תריג ועוד מאה – מגיעים כבר ל-713, בגימטריא תשובה^י. כלומר, סוד התשובה הוא לא רק לקיים תריג מצוות אלא לעשות זאת עם הכלים שלהן. מכאן רמז שמי שפגם ועבר את הדרך, וצריך לעשות תשובה, נפל כי קודם היו לו רק אורות בלי כלים. אורות בלי כלים לא מחזיקים מעמד, כמו אורות דתהו שנופלים ונשברים. עולם התיקון הוא עולם הכלים. כלים עושים דווקא על ידי הברכות, שאנחנו מברכים את ה' מאה פעמים בכל יום. דוד המלך תיקן אמירת מאה ברכות מפני שהיו מתים מאה אנשים בכל יום^{יא} – מיתה שהיא בסוד שבירת עולם התהו משום שהאורות הם ללא כלים.

למה סוד הברכות שייך לפרשת עקב? למה הזהר כותב בה את כל כוונת הברכות? כי בסוף "ראשון" של עקב כתוב "ואכלת ושבעת וברכת". זו מצות עשה דאורייתא – אחת מ-תריג מצוות היא מצות עשה של ברכת המזון, שהיא המקור בתורה שבכתב לכל ה"מאה ברכות" שחז"ל תקנו לנו. כלומר, יש משהו דווקא בברכת המזון

ה ראה שששועים יום יום יוצא עמ' קיז; שיעור ו' ניסן תשע"ה. ובכ"מ.

ו בראשית א, ד.

ז סה"מ תרנ"ט עמ' ז ואילך ועוד.

ח בעתה אחישנה עמ' קעב הערה נה.

ט במדבר רבה יח, כא.

י דברים ו, יא.

יא ישעיה א, יט.

יב ספר יצירה פ"ה מ"ח.

יג לב לדעת ביאורים למאמר "אמונה ובטחון" עמ' קי;

חסדי דוד הנאמנים ח"ד עמ' 14.

יד דברים יא, כז.

טו שם פסוק כט.

טז שם יב, ז.

בלשון הזהר "נקודה דנעיץ"²³. יש נקודה אחת שהיא המקור של הכל, שנעוצה בכל הספירות, וצריך להריק ממנו, להמשיך ממנו ולהאיר ממנו לתוך כל הנרות. נר הוא הכלי, וצריך למלא את הכלי – מה שנקרא הטבת הנרות – על ידי ששמים את השמן בתוך הכלי. "ברוך" היינו המשכה מהמקור את אותו שמן טוב, כדי להריק ולהמשיך ולהאיר את כל הנרות – כל ספירה נקראת נר.

"ברוך" – יסוד אבא

כדרך פנימיות התורה בכלל יש פה שלשה לשונות – "לארקא ולאמשכא ולאנהרא". מתחיל לפרש אבא של הרבי, ר' לויק²⁴:
הנ' לשונות לארקא לאמשכא לאנהרא, י"ל, כי ברוך שהוא רזא דמקורא עלאה, דהיינו יסוד אבא, כשאני אומר "ברוך" צריך לכוון – מי שיודע לכוון על פי קבלה – שהוא יסוד אבא. מהו יסוד אבא בלשון החסידות²⁵? הברק המבריק על השכל. כל אבא הוא פרצוף החכמה, אז גם הספירות שלמעלה מיסוד אבא הן חכמה – יש כתר שבחכמה, חכמה שבחכמה, בינה שבחכמה וכו' – אבל כל המדרגות שלפני יסוד אבא הן מדרגות נעלמות, שאין בהן עדיין גילוי אפילו לעצמו. החכמה היא בהעלם, למעלה מהשכל לגמרי, כמו שמבואר בתניא²⁶. אבל האור יורד דרך הספירות של פרצוף אבא, האנרגיה מצטברת והולכת, וכאשר הוא מגיע ליסוד אבא – הוא כבר מבריק. כמו אצל אדם ששקוע בהתבוננות שלו ופתאום מבריק לו חידוש אמתי. קוראים לכך "ברק המבריק על השכל" וזהו הכח של יסוד אבא, הסוד של "ברוך". ואכן, השרשים **ברך** ו**ברק** מתחלפים בחילוף **כ"ק** מאותיות גיכ"ק (האותיות שמוצאן מהחך, מוצא **החכמה** ב"ה

ישראל בסוף גלותן לעשות **תשובה**", לשמור את כל ה**תריג** מצוות עם המאה ברכות, **כלים** ראויים, מאה כלים, לכל המצוות, ואז "מיד הן נגאלין"²⁷ מכח התשובה הזו. אם כן, רק ב"ראשון" של ראה יש ד"פ ברכה.

את כל זה אמרנו רק כדי לקשר בין עקב לראה, ודווקא בנושא של ברכה, שהוא המקשר ביניהם.

אם כן, אנחנו עדיין בסימן של ברכה, וצריך להתבונן בענין הברכות:

ב. הברקה חדשה "ברוך" – סוד המקור העליון

הקטע מהזהר שמתחיל רבי לויק לפרש מתחיל להסביר את נוסח הברכה, "ברוך אתה הוי' אלהינו" – זהו העיקר. אחר כך גם "מלך" חשוב מאד וגם "העולם" חשוב מאד, נסביר את הכל, רק שכאן הזהר מסביר את "ברוך אתה הוי' אלהינו" – מתחיל מ"ברוך". מה צריך לכוון כשאומרים ברוך? יש הרבה יהודים טובים שנקראים ברוך, ודאי על שם מטבע הברכה. כותב הזהר²⁸:

ברוך, דארזא דמקורא עלאה מכלא, לארקא ולאמשכא ולאנהרא כל בוצינין.

התרגום הוא 'ברוך זהו הסוד של המקור העליון מהכל', בשביל 'להריק' – לשון הרקה מכלי אל כלי, "שמן תורק שמן"²⁹ – 'ולהמשיך ולהאיר את כל נרות'. 'הנרות' הם בעצם הכלים של כל הספירות. צריך להמשיך מה שנקרא

האור יורד

דרך הספירות של פרצוף אבא, האנרגיה מצטברת והולכת, וכאשר הוא מגיע ליסוד אבא – הוא כבר מבריק

כ זהר ח"א ג, ב.

כא קטע זה נלמד גם ב"ט מנחם אב תשס"ו וחלק מהתוכן נערך ל**יין משמח** ח"ג ש"ג – עיי"ש.

כב ראה מאמרי אדה"ז ענינים ח"א עמ' ריט. ובכ"מ.

כג ראה תניא פי"ח.

יז רמב"ם, הלכות תשובה פ"ז ה"ה.

יח זהר ח"ג רעא, א.

יט שיר השירים א, ג.

גימטריא היא גם

שעשועי תורה,
גם 'השכלה' וגם
'עבודה' – יש בה
הכל

הברקה חדשה

הוא אמר שמי שמכוון כשאומר "ברוך" צריך לכוון שזה "יסוד אבא". כמה הם עולים יחד? אנחנו עושים גימטריאות כי יש בהן מסה, משמעות עמוקה.

גימטריא היא גם שעשועי תורה, גם 'השכלה' וגם 'עבודה' – יש בה הכל. "ברוך" ועוד יסוד אבא עולה ש"ב, יב צירופי הוי', יב פעמים הוי' ב"ה. כתוב ש"הוי' בחכמה"כב. בספירת החכמה, שנקראת פרצוף אבא, ראשית הגילוי של השם המיוחד של ה', שם הוי'. לכן כתוב בתניא^{כג}, בשם הרב המגיד, ש"אחד האמת" שורה דווקא בספירת החכמה. המלה העיקרית במספר הזה היא חדש. יש יב חדשים בשנה וכתוב^{כד} שבכל חדש יש צירוף אחד מ"יב צירופי שם הוי' ב"ה, והכל יחד עולה חדש – "החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה"^{כה}.

מהו חדש אצלנו בנפש? אנחנו מצווים ללמוד תורה, ובתוך הלימוד שלנו מצווים גם לחדש בתורה. לכל אחד יש חלק בתורה ועיקר מצות תלמוד תורה הוא שנוכח לחלק שלנו, "ותן חלקנו בתורתך"^{כה}. גילוי החלק שלי הוא בעצם ההברקה הזו, ה"ברק המבריק על השכל", יסוד אבא. יסוד אבא הוא החידוש – היכולת לחדש, לחדש בתורה, לחדש במציאות. צריך איזה ברק המבריק על השכל, איזה רעיון חדש מה עושים, גם בעולם הגשמי וגם בעולם הרוחני, כל שכן וקל וחומר. כשאני צריך לומר איזה חידוש בתורה אני מתפלל לה' שהחידוש יהיה אמת, ולא דמיונות שוא.

שוב, כשאני אומר "ברוך" אני מתכוון שזהו

מוצאות הפה^{כז}, סוד חך-מה^{כח}. אמרנו קודם שיש נקודה אחת שנעוצה בכל הספירות, "נקודה דנעיץ" – גם זו, בלשון הקבלה, המדרגה של יסוד אבא. יש נקודה אחרת שהיא "נקודה

דלא נעיץ", נקודה עליונה ממנה שלא נעוצה בספירות – זו הנקודה של הכתר, שהוא רק מקיף מלמעלה, אבל לא נעוץ בתוך הספירות. בנפש ה"נקודה דלא נעיץ" היא רק בעל-מודע, לא מאירה בתוך המודע. אבל יסוד אבא, שהוא הברק המבריק על השכל, הוא הנקודה שכן נעוצה. בכל אופן, צריך להמשיך אותה למטה. צריך גם לאחוז אותה, שלא תברח, לתפוס את הברק. כתוב^{כט} שאמא עילאה, שרה אמנו, תופסת את הברק של אבא עילאה, אברהם אבינו, כדי שהברק הזה לא יברח ויתעלם חזרה בתוך הלא-מודע. יסוד אבא, המבריק על השכל, הוא בעצם טפת שמן רוחני^{כו}, שמן של החכמה, ואת השמן צריך להוריק, כמו "שמן תורק שמך", מכלי אל כלי. להוריד אותו מהחכמה, הספירה העליונה בין עשר הספירות הגלויים של האצילות, וצריך להמשיך אותו ולהאיר אותו הלאה.

אנחנו יודעים שספירת היסוד היא הברית, ההתקשרות. אנחנו אוהבים לעשות גימטריאות – כמה שוה יסוד אבא? פד^{כז}. פד לשון פדיון, כמו פדיון הבן. בקבלה פד הוא תיקון הברית^{כז}. מאד מתאים לכך שיסוד אבא הוא הדרגה הכי עליונה של הברית במודע של הנפש, היסוד הראשון ששייך לעבודת הנפש.

כד וראה ע"ח שכ"ה דרוש ב. ובכ"מ.

כה ראה סוד ה' ליראיו ש"א פ"ב (ובשיעורים בסוד ה' ח"ג שם – ושי"נ).

כו גם פתיחת לשון הזהר כאן, "לארקא", רומזת לברק ("כי לא דבר רק הוא מכס", אלא טמון בו ברק שרק צריך "לארקא" אותו).

כז ראה שער היחוד פ"ב.

כח ראה קהלת יעקב ערך "יון".

כט ראה שיעור ל' אדר"א' תשע"ט.

ל שער תקוני עונות פ"ד.

לא הממוצע בין ברוך יסוד אבא ל"ברק המבריק על השכל" הוא תשובה (יחוד אורות, תריג מצוות, וכלים, מאה ברכות, כנ"ל).

לב משלי ג, יט.

לג פל"ה בהגהה.

לד ספר הליקוטים תהלים פנ"א.

לה שמות יב, ב.

לו אבות פ"ה מ"כ. נוסח התפלה.

הנה חכמה הוא יו"ד שבשם, ה"י היא חכמה, וכתוב שכל שם הוי' בתוך ה"י, "הוי' בחכמה". בפרט, בתוך שם הוי', ה"י היא חכמה, ה ראשונה בינה, ו המדות ו"ה תתאה המלכות. הכל מתחיל מהחכמה, "הכל הולך אחר הפתיחה"^{לט}, לכן נקודת פתח בקבלה היא בחכמה^מ. כל פעם שאיזה חכם מחדש משהו בזה כתוב "פתח רבי פלוני", "פתח רבי שמעון" – ה"פתח" הזה הוא גילוי יסוד אבא, ה"ברוך". שיש בזה ג' בחינות,

ה"י מורכבת לא רק בצירוף שלה אלא גם במבטא שלה, כי איני יכול לומר שם של אות בלי לומר את אותיות המילוי שלה. ברגע שאני אומר יו"ד אני כולל גם ו וד, כי אחרת זו לא י. והוא הג' אותיות יו"ד,

מה שמויחד במילוי י ש"ו וד שוות י, כן ש"יוד היינו פעמיים י. הרבי מסביר בהמשך^{מא} שפעמיים י היינו ה"כ של כ' מנחם אב, של היום. לכן הקטע הזה שייך ליום הזה ממש. יש בהרכבה של ה"י גם ציור וגם מילוי. אם כבר, נסביר שציור ה"י נקרא קוצא-גזעא-שבילא^{מב}. זהו ניתוח הציור של הנקודה המצוירת – יש קוץ למעלה, גזע באמצע ושביל מלמטה. השביל הזה הוא נתיב ה"לב שנכנס לתוך אמא, מתחבר ומתאחד עם אמא^{מג}. זה הציור, אבל המילוי הוא שלש אותיות – יוד. מה הן יו"ד?

יו"ד נקודה, ו' קו, ד' שטח. זהו סוד גדול בקבלה – נקודה-קו-שטח^{מד}, שהם כאן יו"ד^{מה}. ה"י היא נקודה, כמו שהארכנו להסביר. לנקודה אין ממדים, לקו – ה"ו – כבר יש ממד אחד. ל"ד יש שני ממדים, היא כבר שטח.

יסוד אבא, עם כל המשמעויות שאמרנו, גם ה"נקודה דנעיין". מה ההבדל בין "נקודה דנעיין" של החכמה, לנקודת הכתר, שהיא "נקודה דלא נעיין"? ל"נקודה דלא נעיין" אין ציור כלל^{לז}. כמו במתמטיקה, לנקודה אין שום ממדים – לא עומק, לא אורך ולא רוחב, אז אין בה שום תפיסה. זו לא נקודה על הדף, נקודת דיו שיש לה ממדים, אלא נקודה מופשטת ביותר – נקודה רעיונית, שאין בה שום ממדים. לכן היא גם לא נעוצה, לא יכולה להיות נעוצה, בשום דבר. אבל הנקודה שכן נעוצה, יסוד אבא שנקרא "נקודה דנעיין", היא "נקודה מצוירת"^{לח}. מה הכוונה? אני קורא לה נקודה, אבל יש לה ציור כל שהוא. מהו הציור? האות י. כשלומדים לכתוב סת"ם, סופר של תורה, תפילין ומזוזות, לומד שבי"ש ציור שלם, הסבר שלם – היא משהו מורכב, לא משהו פשוט. כלומר, יש נקודה מופשטת לגמרי ויש נקודה ממשית, מוחשית, שהיא נקודה מצוירת. הברק הזה, המבריק על השכל, הוא "נקודה דנעיין" בגלל שיש בזה כבר ציור כל שהוא. כשאדם מקבל הברקה

כשאדם מקבל הברקה חדשה, מה לעשות בחיים או מה לחדש בתורה, חייב להיות בה איזה ציור – אם היא לגמרי מופשטת הוא לא יכול לעשות אתה שום דבר

חדשה, מה לעשות בחיים או מה לחדש בתורה, חייב להיות בה איזה ציור – אם היא לגמרי מופשטת הוא לא יכול לעשות אתה שום דבר.

שלש בחינות באות י

עד כאן הסברנו מהו יסוד אבא, "נקודה דנעיין", נקודה מצוירת, כמו האות י, לכן הוא מקשר הכל לאות י:

לט ע"פ פרקי דרבי אליעזר פמ"ב.

מ תקו"ז ע (קכט, אי"ב).

מא מובא בתורת מנחם – תפארת לוי יצחק כאן אות רמ. מב זהר ח"ג רג, ב (וראה לקוטי הש"ס לאריז"ל למסכת עוקצין).

מג ראה פע"ח שער הברכות פ"ב.

מד תורת חיים בראשית סה, ד. ראה מלכות ישראל ח"א מאמר "נקודה, קו, שטח".

מה ראה גם לקוטי הגר"א בסוף ביאור ספד"צ.

לז מאמר "מאה קשיטה" סימן סג.

לח סה"מ תרנ"ט עמ' עג.

הו"ק^{מב}, נשמת שש המדות, לכן כתוב שדעת היא "מפתחא דכליל שית"^{מג}, הפותחת את ו המדות – וה"ד היא בינה שבחכמה.

התפשטות הבינה והמלכות

לפני שקראתי כאן הייתי אומר שאכן פשיטא ש"י היא חכמה ו"ז היא המדות, שכולן בתוך הדעת. אבל כשאני רואה את האות ד, לאן אני משייך אותה בהשקפה ראשונה? ד בדרך כלל היא המלכות^{נג} – דלת לשון דל, עני, "דלית לה מגרמה כלום"^{נד} ("שאיין לה משל עצמה כלום"), רק מה שהיא מקבלת מלמעלה ממנה. הייתי יכול לחשוב ש"יוד כוללת את כל האצילות – י היא חכמה, "חכמה מוחא"^{נה} שממילא כוללת את כל החב"ד, ה"ז היא שש המדות, שכללותן הדעת, והיא באמת נקראת המשכה, וה"ד היא בית הקיבול, ספירת המלכות, שאיין לה משל עצמה כלום, רק מה שהיא מקבלת מלמעלה. כך הייתי חושב, אבל הוא כותב ששרש ה"ד – שרש המלכות בתור שטח, בתור פרצוף, התפשטות – הוא בבינה.

איך אפשר להבין יותר טוב? כתוב ששם י"ה"ו"ה היינו צמצום-התפשטות-המשכה-התפשטות^{נו}. פשוט שה"י היא צמצום – נקודה מצומצמת. היה אור אין סוף ונשארה רק נקודה אחת – זו פעולת הצמצום^{נא}. ה, כמו שאמרנו קודם, היא שלשה ממדים – התפשטות לכל רוח, לאורך ורוחב ועומק. ו היא קו שיוורד מלמעלה למטה לכן היא נקראת המשכה, גם

סדר האותיות כאן הוא לפי סדר הממדים במציאות המרחב – נקודה-קו-שטח – ואם אני מוסיף עוד ממד אני מקבל כבר נפח

אחרי ה"י של שם הוי", הנקודה-קו-שטח, באה האות ה, הבינה. ה היא ד עם רגל למטה שרומזת לעוד ממד, עומק^{נב}. אם כן, סדר האותיות כאן הוא לפי סדר הממדים במציאות המרחב – נקודה-קו-שטח – ואם אני מוסיף עוד ממד אני מקבל כבר נפח. נפח נקרא 'גשם', משום

שאיין דבר גשמי שאיין לו שלשה ממדים (שטח בשני ממדים הוא עדיין מופשט במציאות שלנו, אי אפשר לתפוס ולאחוז בו ממש). לפי זה ה"ה הראשונה של שם הוי"ה היא נפח-גשם והאותיות י"ד של מילוי ה"י הן נקודה-קו-שטח^{נז} – החכמה (יוד) עדיין מופשטת ורוחנית והגשם מתחיל בבינה (שרש הכלים, "גרמוהו"). בקבלה נקודה-קו-שטח נקראים גם נקודה-ספירה-פרצוף^{נח}, התיקון וההתפתחות של גילוי האור, כאשר פרצוף הוא האור שכבר מקבל את כל הכלים, כל המאה ברכות (יש 'ציוור' של פרצוף, שהוא שטח דו-ממדי, ויש 'מציאות' של פרצוף, שהיא גשם תלת-ממדי^{נט}, כפי שהרש"ש הוסיף לפרצוף של כתבי האר"י ממד שלישי של עומק). עיקר החידוש של רבי לוי"ק הוא המשפט הבא:

ורומזים ג"כ על חב"ד, כי חכמה כולל בינה ודעת ג"כ, י' חכמה ו' דעת ד' בינה.

ה"י היא חכמה שבחכמה, ה"ז היא הדעת שבחכמה – על הדעת כתוב שהיא נשמת

מו ראה ספר מפתח הרעיון לר"א אבולעפיא (בענין אותיות יהו של שם הוי").

מד נקודה-קו-שטח עולה ג"פ (ממוצע כל מלה) יד ברבוע. גשם עולה 7 בחזקת 3. יחד עולה הכל 931, 7 ברבוע פעמים 19 העולה עולם שנה-נפש. יש לומר שנפש היא סוד הנקודה, שנה היא סוד הקו (כנודע שהקו הוא סוד הזמן) ועולם כולל גם את ציוור העולם (שטח) וגם את מציאות העולם (גשם), וד"ל.

מח ראה מלכות ישראל ח"א עמי קסא ואילך וש"נ. מט וכנ"ל הערה מז.

נ אם כן, שלמות התהליך הוא נקודה-ספירה-פרצוף-פרצוף העולה ד"פ (ממוצע כל שלב) משיח.

נא ראה ע"ח כללי מהרח"ו כ; פע"ח שער הלולב פרקים ב"ג. ע"פ תקו"ז תקון יג (כט, א).

נב זהר ח"ב קעז, א.

נג שער מאמרי רשב"י פירוש ספד"צ פ"א באיור ג' רישין. נד ע"פ זהר ח"א קפא, א; לא, א. קהלת יעקב ערך 'דלת' ובכ"מ.

נה הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

נו תו"א נג, ב; לקו"ת ר"ה סא, ב. ובכ"מ.

נד וראה ע"ח שער ראשון ענף ב.

להגיע מ"עבדו את הוי" ביראה, ב"ה תתאה, במלכות, מקום השפלות בנפש, ל"עבדו את הוי" בשמחה", לעלות ל"ה עילאה, להתפשטות של עלמא דאתכסיא, וגם אותה לגלות. זו כבר המדרגה של "עבדו את הוי" בשמחה באו לפני ברננה".

סוד הצירוף

לפי ההסבר שלו כאן הסדר יורד אינו חב"ד לפי הסדר אלא חכמה דעת בינה. יש ששה צירופים של שלש אותיות וכל צירוף מוליד מדה אחרת משש מדות הלב^ט. הצירוף חכמה דעת בינה מוליד את מדת הנצה, שפנימיותה כח הבטחון. אם יש לי הברקה מה לעשות (*), ואני ממשיך אותה למטה (ו), ואחר כך מתפשט ומאיר לכל עבר (ד) – נולד אצלי בלב בטחון שה' יתן לי כח לעשות את הענין בפועל ואני 'הולך על זה'. לספירת נצה, שכנגד רגל ימין בגוף, יש שייכות מיוחדת לברכה, שמוסבר^ט שהיא לשון הברכה והמשכה (כמו הברכת האילן), כח ששייך בגוף לברך שבכוחה מתכופים (בקידה^ט) וממשיכים דברים כלפי מטה.

הוא אומר שכל הענין הזה הוא סוד המלים כאן בזהר:

זהו לארקא מי, ולאמשכא מו, ולאנהרא מד,^ט כי הארת אור הוא בהתפשטות והיינו שטח. צריך להריק מכלי אל כלי היינו להריק את עצם נקודת השמן, הטפה, שהיא ה"י עצמה; ולהמשיך אותה למטה בכח האות ו, הדעת שבתוך החכמה – כח הדעת שבחכמה להמשיך את הטפה למטה, שתהיה נעוצה בכל ספירה; ולהאיר מה"ד – הארה לכל הכיוונים, לכל הממדים, התפשטות לשטח.

הרבי מביא בפירושים שלו^ט שהיה אפשר

פשוט. ה"ה השניה היא עוד פעם התפשטות. אני רואה שיש פה פעמיים התפשטות – מה ההבדל ביניהן?

כתוב^ט שהתפשטות הראשונה היא ב"עלמין דאתכסיין", בעולמות מכוסים, באתכסיא, כמו בים. הים נקרא עולם מכוסה והיבשה נקראת עולם גלוי – זהו המשל^נ. ההתפשטות הראשונה היא התפשטות בתוך עלמא דאתכסיא. מהי המשכה שבאה אחריה? המשכה מעלמא דאתכסיא, שירד ויתגלה ויתגשם בתוך עלמא דאתגליא, העולם שלנו. אחרי המשכה מעלמא דאתכסיא, כשהוא יורד לעולם שלנו, שוב הוא מתפשט. כמו שמכוונים בקריאת שמע ב"הוי אחד"^{נט}, כתוב^ט שצריך לכוון שה"א היא "אלופו של עולם", ה"ח היא ירידה דרך ז רקיעים ועד לארץ, מדרגה שמינית, וה"ד היא התפשטות לכל ד רוחות העולם. באותו אופן, ה"ה האחרונה היא התפשטות אחרי שהאור נמשך וירד לעלמא דאתגליא. בכל זאת, יש מכנה משותף לשתי האותיות, ה ראשונה ו"ה אחרונה, "הא בהא תליא", ששתיהן התפשטות. האות ד אומרת התפשטות – או התפשטות בעלמא דאתגליא, המלכות, או התפשטות בעלמא דאתכסיא, שרש המלכות, ספירת הבינה.

מה הן שתי המדרגות בנפש? שפלות ושמחה^{סא}. השפלות היא גם יראה תתאה. יש שני פסוקים, אחד אומר "עבדו את הוי" ביראה"^{סב} והשני אומר "עבדו את הוי" בשמחה"^{סג}. בקטע אחר בזהר^ט, אותו מסביר רבי לויק^{סד}, כתוב שראשית העבודה היא "עבדו את הוי" ביראה", "בזאת יבא אהרן אל הקדש"^{סו}, והתכלית היא

נח ראה גם זהר ח"א יח, א. ובכ"מ.

נט דברים ו, ד.

ס סמ"ק סימן ב; הובא בב"א או"ח סימן סא.

סא סוד ה' ליראיו ש"א ובכ"ד.

סב תהלים ב, יא.

סג שם ק, ב.

סד זהר ח"ג נ, א ואילך.

סה לקולו" אחרי עמ' ערה ואילך.

סו ויקרא טז, ג.

סז סוד ה' ליראיו ש"א פכ"ט.

סח דעת זקנים מבעלי התוספות ופירוש הטור הארוך עה"ת בראשית יב, ג ועוד.

סט ברכה: קידה נוטריקון ברק.

ע ראה תורת מנחם – תפארת לוי יצחק כאן אותיות רלד:

מה הכוונה שאתה

עושה גימטריא?
שאתה מאד־מאד
מאמין בדיוק של
כל אות בתוך
הציטוט

נעשה כמה חשבונות:
קודם כל, הוא אומר "ברוך
דא רזא". עוד לפני שמסביר איזה
סוד, צריך לדעת ש"ברוך" זה
סוד – כשאני אומר את המלה
"ברוך" נתתי ביטוי לסוד. כמה
עולה "ברוך דא רזא"? זה קל

לעשות... שוה 21,441 ברבוע, אמת. כבר משהו
יפה. אנחנו יודעים שאמת היא גם התכונה
הנפשית של פנימיות היסוד^{טז}, מתאים ליסוד
אבא, וכאן הוא אומר ש"ברוך" היינו יסוד אבא.
עכשיו אני רוצה שמישהו יחשב את כל
המשפט כולו: "ברוך דא רזא דמקורא עלאה
מכלא לארקא ולאמשכא ולאנהרא כל בוצינין"
עולה 2280, בדיוק עשר פעמים ברוך! כבר סימן
שצריך להכליל את הכלים שלנו פי עשר, ועשר
פעמים עשר כבר עולה מאה. חייב אדם לומר את
המלה הזו "ברוך", בתחלת ברכה, מאה פעמים
ביום – עשר ברבוע. כל המשפט שוה י"פ ברוך.
אמרנו ששלוש המלים הראשונות לבד הן אמת,
אז כמה שוה השאר? 2280 פחות 441 שוה 1839,
ג"פ אורות, ג"פ תריג, שוה "גל עיני ואביטה
נפלאות מתורתך"^{טז}. יש פה במשפט אמת, "גל
עיני ואביטה נפלאות מתורתך", וי"פ (שלמות)
"ברוך". רק המשפט הזה הוא פנינה.

ג. סדר הופעת הסוד הטוב השלמת חטבע הברכה

נדלג להמשך, מה שאומרים אחרי "ברוך" –
"אתה", "הוי" ו"אלהינו". לפני שנקרא בפנים
נחשוב בעצמנו. המפתח כאן הוא ש"ברוך" הוא
יסוד אבא.
אם "ברוך" הוא יסוד אבא, איפה צריך להיות
"אתה"? יכולים להבין בעצמנו, בלי לקרוא. כתוב

לומר גם הפוך, כי הארה הרבה
פעמים בחכמה; המשכה יכולה
להיות בבניה; ואת הרקת העצם
מכלי אל כלי הייתי יכול לפרש
כדעת. כלומר, במקום הפירוש
כאן, שהלשונות לארקא-
לאמשכא-לאנהרא הם חכמה-

דעת-בינה, הייתי יכול לומר דעת-בינה-חכמה. אז
איזו מדה היה מוליד הצירוף? יסוד, כמו הביטוי
יסוד אבא שאמרנו.

רמזי המאמר

לא נקרא יותר את הביאורים של הרבי כאן,
נסתפק במה שדברנו. רק נעשה כאן עוד גימטריא
יפה, לפני שעוזבים את הקטע הזה. הגימטריא
העיקרית שכבר אמרנו היתה ש"ברוך" ועוד
"יסוד אבא" שוה חדש – כח ההתחדשות.
כלומר, שהדבר הראשון כשאנחנו אומרים
ברכה – משהו מתחדש. כך גם פרשנו^{טז} ב"נתן
לפניכם היום ברכה" בפרשה ש"ברכה" היא כח
ההתחדשות. מהו הברק? בעיקר מה לעשות
בחיים – "כלם בחכמה עשית"^{טז}. מה לעשות
היום? לקום בבקר ולקבל איזו הברקה מה צריך
לעשות. כעת נעשה עוד כמה גימטריאות:

קודם כל, נזכיר סיפור ידוע: מה קנה את לבו
של רבי חיים ויטאל להתקשר לרבו המובהק,
רבינו האריז"ל? הוא כותב בעצמו שמה שקנה
אותו היה שהאריז"ל עשה גימטריאות מלשונות
הזהר – לקח משפטים מלשון הזהר, שהיא
ארמית, ארמית מיוחדת, ארץ־ישראלית, ועשה
גימטריאות. מה הכוונה שאתה עושה גימטריא?
שאתה מאד־מאד מאמין בדיוק של כל אות בתוך
הציטוט, בתוך הטקסט. כתוב^{טז} שאמונה היא
לשון מנין – מי שמאמין במשהו חזק קודם כל
עושה חשבונות. אם אנחנו מאמינים בזה, בא

רלט.

עא שיעור י"ט מנחם אב השתא – נדפס לעיל בגליון.

עב תהלים קד, כד.

עג ע"פ בראשית רבה צד, ט. ובכ"מ.

עד ראה סוד ה' ליראיו ש"א פ"ב (ובשיעורים בסוד ה' ח"ג
שם).

עה תהלים קיט, יח.

ברכות הנהנין, בלי "אשר קדשנו במצותיו", וברכות המצוות, עם "אשר קדשנו במצותיו", אבל מאה ברכות כוללות את שני הסוגים, והמשותף הוא עד כאן – "ברוך אתה הוי' אלהינו מלך העולם".

"אתה הוי' אלהינו" – ימין אמצע-אמונה שמאל

ואכן, הזהר מפרש את ה"אתה" כחסד, את ה"הוי'" כתפארת ואת "אלהינו" כגבורה. נקרא במלים של הזהר:

אתה... דא רזא דימינא... הוי' דא רזא דאמצעייתא רזא דמהימנותא... אלקינו דא סטרא דשמאלא וכו'.

מעבר להסבר ש"אתה הוי' אלהינו" היינו ימין-אמצע-שמאל, הזהר מוסיף כאן משהו חשוב – ל"רזא דאמצעייתא" הוא קורא גם "רזא דמהימנותא", האמצע הוא האמונה. עיקר האמונה כאן הוא כשאני מגיע לאמצע, לספירת התפארת שפנימיותה רחמים. כשאני מעורר רחמי שמים באמירת שם הוי' יש בכך אמצע ואמונה, שתי בחינות משלימות, הולכות יחד. למה זה כל כך חשוב? כי כתוב בתניא⁹⁵ שלצדיק יש שלש מדות שהן הרוח שלו – אהבה-יראה-אמונה. שם רבי לוי'ק מסביר שהן חסד-גבורה-תפארת. בדרך כלל אומרים שאמונה בכתר, הראש העליון בכתר, אבל לפעמים אמונה היא בתפארת – כאן יש לכך מקור, שרבי לוי'ק לא מביא שם, שב"הוי'", סוד האמצע, נמצא הסוד של האמונה.

המלים **ימין-שמאל-אמצע** עולות מעשה **מרכבה**, כידוע⁹⁶ שסוד המרכבה הוא הרכבת שלשת הקוים עם היחס המשלים, המייחד והמפרה ביניהם. החידוש כאן שלאמצע נוספת המלה **אמונה** (בגימטריא 102, היפוך ספרות של 201, **אמצע**), ואז הכל עולה 784, **כח (יחי)** ברבוע.

פג אגה"ק כז.

פד ראה שיעור כ"ד סיון תשע"ט.

"אתה כהן לעולם"⁹⁷. "אתה" היינו התגלות, גילוי, אני מסתכל, אומר "אתה" לנוכח. כמו בכל התפלה כולה, כתוב "שפכי כמים לבך נכח פני א־דני"⁹⁸ – צריך להתפלל לנוכח ה', והביטוי של הנוכח הוא "אתה"⁹⁹. "אתה" היינו חסד¹⁰⁰, "אתה כהן לעולם".

מהו שם "הוי'" כתוב¹⁰¹ שהוא תפארת, שם הרחמים.

"אתה" הוא חסד ו"הוי'" הוא רחמים, אז מה הוא "אלהינו"? גבורה. שם אלקים הוא צמצום, גבורה¹⁰².

מהו "מלך"? מלכות.

ומה זה "העולם"? העולמות התחתונים בי"ע.

אם כן, ברגע שרק אמרת לי ש"ברוך" הוא יסוד אבא אני יכול לבנות בעצמי את השאר... יש לי פה יסוד אבא, שבעצם כולל את כל החב"ד – זה היה עיקר הווארט של רבי לוי'ק. אחר כך יש לי את המדות, לא לפי הסדר אלא חסד-תפארת-גבורה. אחר כך הכל יורד למלכות – שפנימיותה נאצלת מהנה"י דז"א¹⁰³,

אז "מלך" כולל כאן גם את הנצח-הוד-יסוד – והתכל'ס להמשיך למטה, לעולמות התחתונים בריאה-יצירה-עשיה.

אם כן, זו כוונה כללית עד כאן, שש המלים הראשונות של הברכה – "ברוך אתה הוי' אלהינו מלך העולם". בכל ה"מאה ברכות" יש את הזכרת השם ואת המלכות¹⁰⁴. יכולות להיות

עו תהלים קי, ד.

עז איכה ב, יט.

עח וראה תניא פמ"א ושבעים פני חן פן לא.

עט פע"ח שער הברכות פרקים ב'ג.

פ ראה בראשית רבה יב, טו (הובא בפירוש"י על בראשית א, א).

פא וראה ע"ח של"ה פ"ב.

פב ראה ברכות מ, ב.

ברגע שרק אמרת
לי ש"ברוך" הוא
יסוד אבא אני יכול
לבנות בעצמי את
השאר...

הופעות הרזא-הטוב

מסביר בעל ההילולא של כ' מנחם אב הרב ר' לוי יצחק, אבא של הרבי^פ:

באתה ובהוי' נקט תיבת רזא, בכל א', רזא דימינא, רזא דאמצעייתא. וכאן באלקיננו לא נקט רזא, רק סטרא. ובהוי' נקט רזא ב"פ, רזא דאמצעייתא רזא דמהימנותא.

אם אני מאמין בלשון הזהר כל מלה מדויקת. לא סתם אומרים, לא סתם זורקים מלים, לא בגלל שאלה סודות הקבלה בכל מלה אני אומר "רזא" – יש בכל מלה כוונה מיוחדת ומדויקת. לכן אני רוצה להבין למה ב"אתה" וב"הוי'" אומר "רזא" – כמו שהיה גם ב"ברוך", "ברוך דא רזא" – וליתר דיוק ב"הוי'" יש שני "רזא", דאמצעייתא ודמהימנותא, ואילו בשמאל לא כתוב "רזא", אלא רק "סטרא", צד שמאל.

רבי לוי'ק משווה למעשה בראשית:

"לע"ד כמו ביום ראשון שנברא בו האור, חסד, כתיב כי טוב. וביום שלישי שלנגד ת"ת, כתיב ב"פ כי טוב. וביום שני שלנגד גבורה, לא כתיב כי טוב. הסדר של "כי טוב" אחד ביום של החסד, אף "כי טוב" ביום של הגבורה – בו נברא ה"רקיע בתוך המים"^פ, שתפקידו להבדיל ולצמצם – ושני "כי טוב" ביום של התפארת מתאים בדיוק לתופעה שכאן ביחס ל"רזא". ואכן, יש קשר בין המושג "טוב" והמושג "רזא"^פ:

והנה רזא שהוא סוד והעלם, הוא כמו בחינת טוב, כי, טוב הו"ע גניזה והעלם,

יש טוב חיצוני, מוחצן, שמישהו עושה איתי טוב גלוי – תודה רבה, צריך להודות לו מעומק הלב – אבל יש טוב מופנם. האות ט היא האות של הטוב^פ, וכתוב שבציור שלה רמוזה המופנמות – כתוב שהאות ט נכנסת

פה קטע זה נלמד גם בשיעור ח"י מנחם אב תשע"ב – עיי"ש.

פו בראשית א, ו.

פז טוב משלים את רזא ליה ברבוע. כשמחשבים כל מלה בהכאת אותיות עולה הכל חן פעמים הוי'!

פח זהר ח"א ג, א.

לתוך עצמה, מופנמת, "טוביה גניז בגויה"^פ, וכך לאור הטוב יש תכונה שמתכנס ומסתתרת בתוך עצמו.

כמאמר ע"פ וירא אלקים את האור כי טוב, כי טוב לגנוז...

איפה ה' גנו את האור הטוב? הבעל שם טוב אומר^צ שהוא גנו אותו בתוך התורה. הטוב של התורה הוא פנימיות התורה, סודות התורה. טוב הוא הסתרה והעלם, וממילא הוא רזא^{צא} – יש בטוב משהו סודי. יש טוב נראה ונגלה ויש טוב סודי, והוא מפרש שסתם טוב הוא הטוב הסודי. במקום אחר בזהר^פ מפורש שה' לא ברא את העולם באות ט כי הטוב בה מסתתרת, גנוז בתוך עצמו.

א"כ טוב הוא כמו רזא.

המושג טוב עצמו הוא סוד. בקיצור, הוא מזהה בין המלה "טוב" למלה "רזא" ומשווה את ההופעות שלהן בחסד-גבורה-תפארת במעשה בראשית ובאותו אופן בזהר ביחס לברכה:

לכן, באתה, שהוא חסד, כהן, ימינא, כמו יום ראשון שנברא בו האור, נקטו רזא דימינא, כמו שנאמר ביום ראשון טוב. ובהוי' ת"ת, כמו יום שלישי, שלנגד ספירת הת"ת, נקטו ב"פ רזא, כמו שנאמר ביום השלישי ב"פ טוב. ובאלקיננו שהוא לנגד מדת הגבורה... כמו יום שני שלנגד גבורה, לא נקט ב"רזא, כמו שביום שני לא נאמר טוב.

עד כאן הקטע של רבי לוי'ק. הרבי מפרש את דבריו מאד יפה. לא נוכל ללמוד את הכל עכשיו.

בתי המקדש והימים בסיני

בהפשטה, הוא אומר כאן שיש סדר של 1-2-3, כמו חסד-גבורה-תפארת – בראשון יש "טוב" פעם אחת, בשלישי יש פעמיים "טוב" ובאמצעי אין "טוב" בכלל. ליתר דיוק, לא שאין באמצעי טוב, אבל לא רואים אותו בכלל, הוא

פט ראה שם ובח"ב רל, א.

צ בעש"ט עה"ת בראשית אותיות כז, לה (ובמקור מים חיים שם אות כג).

צא המ'לבוש' של ד - גע טצ נע - עולה ברכה!

נכון, איפה כתובה האות ט? בכיבוד אב ואם^{קא}, שלמדנו לאחרונה^{קב} שהוא הכלל של כל קיום תומ"צ. זו דוגמה טובה, וגם הדוגמה של בתי המקדש היא טובה – סדר שבראשון יש טוב, בפעם השניה אין ובפעם השלישית יהיה כפול. על ארבעים יום אחרונים כתוב בפירוש "כפלים לתושיה". בדוגמה של המקדש צריך להתבונן מהם הכפלים "כי טוב" בבית המקדש השלישי. מדברי הרבי^{קג} יוצא שכל ענין השלישי הוא היותו מחבר באמת בין הרוחני לגשמי, בין השמים לארץ, "את השמים ואת הארץ"^{קד}, "דאחיד בשמיא ובארעא"^{קה}, מחבר בין המעלה ובין המטה. זו התכלית של בריאת העולם, "דידה בתחתונים"^{קה}. בית המקדש הראשון הוא טוב – אבל בעיקר טוב רוחני, לא חודר לתוך הגשמי. אחר כך יש העלם בכלל, בשביל לברוא את הגשמי – אבל הרוחני מתעלם לגמרי, ביום השני של הבריאה, במקדש השני. ככה מסביר הרבי. אבל התכלית של השלישי היא הטוב של הרוחני והטוב של הגשמי והחיבור שלהם יחד. הטוב של הגשמי הוא דווקא כאשר הרוחני מאיר בתוך הגשמי. פעמיים "כי טוב" היינו טוב לשמים ו"טוב לבריות"^{קה}, וכך בבית המקדש השלישי יהיה יחוד אמתי בין השמים והבריות, יחוד שמים וארץ, "כימי השמים על הארץ"^{קה}.

רבי חיים חברים ובעל ההילולא

נאמר עוד דוגמה, לסיום, בגלל שכבר נכנסנו ל"כא מנחם אב – יום ההילולא של שני צדיקים מאד גדולים, אחד בנגלה ואחד בנסתר. שאלו

נעלם עד כדי כך שאפילו אי אפשר לומר את המלה "רזא", סוד. ניתן לכך עוד דוגמאות: איזה עוד דוגמה יכולה להיות של 1-2-3 שבהם באופן מוחשי הענין העיקרי נעלם בשני, בראשון מופיע פעם אחת ובשלישי פעמיים? לכאורה, אני חושב על משהו ששייך לתקופה זו, ש"במהרה יבנה בימינו" – בתי המקדש. בבית המקדש השני היו חסרים חמשה דברים^{קכ}, והעיקר – היה חסר גילוי שכינה, שלא היה כמו בבית המקדש הראשון. בהשגחה פרטית אנחנו לומדים בסדר התנ"ך על חנוכת בית המקדש הראשון^{קכ}, בו היה גילוי שכינה, לכן יש שם "טוב". כמה שגילוי שכינה הוא גילוי – זהו בעצם גילוי של "רזא", דבר שנעלם, אבל אפשר לומר שם את המלה "רזא". זהו עיקר ההסבר של הרבי^{קכ}, שהתכל"ס היא שה"רזא" יתגלה, אבל קודם הוא צריך לרדת בצורה מצומצמת ורק אחר כך הוא מתגלה כולו. כמו שכתוב שבעולם הזה "שמש ומגן הוי' אלהים"^{קכ}, רואים משהו, אבל דרך המגן, הנרתק, של שם אלקים. אבל התכלית שה' יוציא שמש מנרתיקה לעולם הבא^{קכ} ונראה את העצם של השמש.

[עוד דוגמה שקשורה לימים האלה היא שלש התקופות של "ארבעים יום" של משה רבינו בהר סיני.] דוגמה מצוינת! בפעם הראשונה משה רבינו קבל את התורה, ש"אין טוב אלא תורה"^{קכ}. בפעם השניה הוא רק התפלל, "אמצעיים ככעס"^{קכ}, לכן אלה ימים של גבורה, העלם, שאין בהם טוב בגלוי. הפעם השלישית היא כבר "כפלים לתושיה"^{קכ}. [בלוחות הראשונים לא כתוב טוב, אין את האות ט, ובשניים כן].

צב יומא כא, ב.

צג דברי הימים ב, א ואילך.

צד ראה שיחת כ' מנ"א תש"כ.

צה תהלים פד, יב.

צו נדרים ח, ב.

צז אבות פ"ו מ"ג; ברכות ה, א.

צח סדר עולם רבה פ"ו (הובא ברש"י על שמות לג, יא).

צט איוב יא, ו.

ק ב"ק נד, בינה, א.

קא דברים ה, טו.

קב שיעור שבת ואתחנן השתא בפלה"ר ד"ה "זכור את יום שבת לקדשו" – נדפס בגליון עקב.

קג הובא בתורת מנחם – תפארת לוי יצחק כאן אות רמא.

קד בראשית א, א.

קה זרה ח"ב קטז, א. ובכ"מ; וראה נצוצי זהר שם.

קו תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

קז ראה קידושין מ, א.

קח דברים יא, כא.

"תורה חדשה" היא רק לעשות חיבור אמתי בין ההלכה לבין הקבלה. זהו התפקיד של כולנו, לעשות "תורה חדשה"

הדין לא ידעו, לא מצאו היתר, כי לא עשו עירוב. אז קם רבי לוי'ק ואמר שהסוכה בעצמה מערבת – היות שעשו סוכה בשותפות עצם הסוכה הוא העירוב שלהם. הפסק מאד מצא חן בעיני ר' חיים. הרבי מספר זאת^ק.

בכל אופן, היום כבר ההילולא של רבי חיים מבריסק, שהיה מאד מיוחד עם הרבי הרש"ב, ובכל עניני הציבור היו בראש אחד לגמרי, נגד רוב שאר הרבנים הגדולים. גם החפץ-חיים היה אתם, אבל עיקר הזוג היה הרבי הרש"ב ור' חיים, גם טיילו יחד, נסעו יחד, ישנם הרבה סיפורים יפהיים. כמה שר' חיים אמר על עצמו ש'אני מתנגד בן מתנגד', בן של בית הלוי, הוא גם אמר שבתלמידי הגר"א היו שתי כתות, כתה שהתנגדו עד כדי רדיפות, שרדפו את החסידים, וכת הרבה יותר מתונה, הכת של ר' חיים מוואלז'ין וישיבת וואלז'ין, שלא רדפו. הוא אמר שמהכת הראשונה של המתנגדים – כמה שאמר ש'אני מתנגד בן מתנגד' – צריך להתרחק כמתרחק מהאש. הוא היה שולח ילדים – שכולם מבתים ליטאיים – להתפלל עם חסידי קרלין, כדי שרושם התהלכות התפלה תשאר אתם כל החיים. גם הבנים שלו, כל הצאצאים שלו, למדו בחדרים של חב"ד, וגם התחתנו עם חב"דניקים. אפשר לומר גם עליו "זכותו יגן עלינו".

דין אחד, שני דינים, שלשה דינים

בכל אופן, רצינו לתת עוד דוגמה לסדר שרבי לוי'ק חושף כאן: מה היה עיקר החידוש של ר' חיים בלומדות? העולם נוהג לומר שעיקר החידוש שלו הוא 'צווי דינים', בכל דבר לנתח ולמצוא את שני הצדדים. בדרך כלל הצדדים הם גברא וחפצא, אבל לא דווקא, הרבה פעמים דברים דומים. הוא עצמו גם לא אהב כל הזמן להשתמש

את הרבי כמה פעמים מהי "תורה חדשה"^{קט} של משיח. פעם אחת הרבי אמר ש"תורה חדשה" היא החיבור בין הנגלה והנסתר של התורה שלנו. לא צריך לחדש שום דבר – "תורה חדשה" היא רק לעשות חיבור אמתי בין ההלכה לבין הקבלה. זהו התפקיד של כולנו, לעשות

"תורה חדשה". מי שני הצדיקים של היום?

הצדיק הראשון הוא רבי חיים מבריסק, אבי כל שיטת הלימוד היום בישיבות. למה הוא קשור לרבי לוי'ק? כי מכל רבני ישראל ר' לוי'ק רצה לקבל סמיכה דווקא ממנו. אחרי שקבל – עם סיפור שלם – הוא הלך לקבל סמיכה מעוד יא רבנים. פעם הוא 'התפאר' בעצמו ש'יש לי סמיכה מ-יב גאוני הדור', אבל הגדול שביניהם, הראשון, הוא ר' חיים. כשהוא נכנס לר' חיים, ור' חיים ראה אותו עם בגדים של חסיד, הוא דווקא הקשה עליו את המבחן – ניסה להכשיל אותו ולא הצליח. הוא ראה את הגאונות שלו והתבטא 'חבל עליך, מה אתה מבזבז את הזמן שלך בפנימיות'. דרך אגב, בסגנון דומה אמר ר' ברוך-בער לרבי, 'בא אלי לישיבתי ואעשה אותך לגדול הדור'. [כמו ר' אייזיק]. הוא אמר על עצמו ש'אם הייתי משקיע בנגלה הייתי גדול כמו הש"ך והט"ז, אבל מה אעשה שנפשי חשקה בחסידות, באלקות'. [מסתמא גם עליו אמרו שחבל עליו].

ודאי, כל החסידים חבל עליהם...

אחר כך היה מנהג אצל ר' חיים שבשביל סמיכה מושיבים את המועמד עם הבית דין לפסוק הלכה למעשה במה שבא לדין באותו יום. היה סיפור מופלא, היה בסוכות – בשבת, בשבת יו"ט או בשבת חוה"מ – והגיעה שאלה של שכנים שעשו סוכה משותפת בחצר אבל שכחו לעשות עירוב חצרות. הם שאלה אם מותר להם לטלטל מהבתים לסוכה בשבת. שם בית

ק' שיחת כ' מנ"א תשי"א.

קט ויקרא רבה יג, ג (ע"פ ישעיה נא, ד).

השני הוא ממש "צווי דינים" – היה מים, נושא בתורה, "אין מים אלא תורה"^{קט}, ובא הרקיע ומחלק, שיש "מים עליונים" ו"מים תחתונים". ברור שזהו המקור של "צווי דינים", הראש של רבי חיים.

אחר כך בא יום שלישי בו יש כפלים "כי טוב", על השלמת מלאכת היום השני – השלמת הכלים לקבל את ה"אור כי טוב" – ועל מלאכת היום השלישי, המצאת החיים, הצומח וכו'. היום השלישי כבר מחבר לגמרי רוחניות וגשמיות, ולכך מגיעים דווקא על ידי הממוצע של ה'צווי דינים'. במלאכת היום השלישי עצמו יש כבר שלשה דברים ('דריי דינים'), דשא, עשב ועץ פרי. הכי מענין לנו שאנחנו אומרים ש"חן" הוא 'צווי דינים', אוהבים את החן מאד מאד, לפי זה אוהבים את השיטה של רבי חיים. יש משהו בחן שאין בו "כי טוב". אנחנו מדברים^{קטו} על קשר בין "חן" ו"טוב", אותיות בטחון, ויש פסוק "חן טוב"^{קטז}, אבל בכל אופן יש משהו בחן שהוא שנים ועדיין לא הגיע לשלש, ממוצע בין האחד לשלש.

רבי אהרן מבעלז והרבי

הצדיק הנוסף של כ"א מנחם-אב הוא רבי אהרן מבעלז. אחרי הסתלקות הרבי הקודם, השוועה, הרבי החזיק ממנו לכל דבר כגדול הדור. היתה לרבי הוה-אמינא להגיע לארץ ללויה לו. לא היתה שום הו"א אחרת להגיע לארץ, רק ללויה שלו. רק שהוא נפטר בשבת, וכאשר נודע על כך במוצאי שבת באמריקה כבר היה מאוחר מדי להגיע ללויה – הרבי ראה שלא יספיק. יש הרבה סיפורים עליו ועל הרבי^{קטז}. ר' אהרן מבעלז והרבי הם כמו השר שלום, הרבי הראשון של

במלים גברא וחפצא, אבל כן אהב לנתח כל דבר לשנים. אצלנו זהו הספר האחרון שיצא לאור, שבעים פני חן – שם בהקדמה מסבירים שסוד השתים הוא חן, סוד השלש הוא חש-מל-מל וכו'. עמיתו של ר' חיים, בן גילו, שהאריך ימים יותר ממנו הוא הרוגאטשוב, שהיה נוהג לנתח ולפרק כל דבר לשלש, 'דריי דינים'. בקבלה יש "שיר פשוט, שיר כפול, שיר משולש, שיר מרובע"^{קיא}. אפשר לומר שיש גם בחינה של 'פיר דינים' – אבל בלומדות אינני מכיר דרך כזו. בחקירה כן יש – הרמב"ם במורה נבוכים מחלק הכל לארבע. כמו שאנחנו אוהבים לומר, שהרמב"ם הוא ארבע והרבי הוא שלש. בלומדות יש 'צווי דינים' של ר' חיים, 'דריי דינים' של הרוגאטשוב, ולפני הכל – מי שלא זכה לא לזה ולא לזה, נעבעך – יש דין אחד, הלכה אחת, וכל דבר צריך ללמוד אותו כפי שהוא.

בתור סיכום רוצים לומר ש'דין אחד', 'שני דינים' ו'שלשה דינים' הם כמו מה שעכשיו למדנו – יום ראשון, יום שני ויום שלישי של מעשה בראשית, שבראשון יש טוב אחד, בשני שום טוב ובשלישי פעמיים כי טוב. קודם כל נחשב: **דין אחד, שני דינים, שלשה דינים** – עולה בדיוק 1300, מאה פעמים **אחד** ("יום אחד"), **אהבה**. כבר סימן יפה.

כנראה שבדין אחד יש חסד, "עולם חסד יבנה"^{קיב}, הכל חסד, "חסד לאברהם"^{קיג} – ב"דין אחד" יש גילוי אור. כמו שמסביר כאן הרבי^{קיד}, כל גילוי אור הוא דווקא על ידי ההתלבשות שלו ב"רזא", ש"האור כי טוב" הוא גניזה מיניה וביה. אבל ב"צווי דינים" אין גילוי, כמו בית המקדש השני – הראש של חכמי ישראל בבית המקדש השני, שאין בו גילוי השכינה, הוא צמצום לשם המצאת כלים. יש תפקיד לצמצום הזה, הוא יאפשר את ה"כפלים לתושיה", אבל הוא בעצמו בלי "כי טוב". הרקיע שנברא ביום

קיד ב"ק יז, א; זהר ח"ב ט, א. ובכ"מ.

קטו לב לדעת מאמר "אמונה ובטחון" פ"ז; שבעים פני חן פ"א. ובכ"מ.

קטז משלי כב, א.

קז ראה לקטים בתוך: צנצנת המן ח"ד עמ' קמו ואילך; שמן ששון מחברין ח"ד עמ' 197 ואילך.

קיא זהר ח"ג רכז, ב; הקדמת תקו"ז ג, א. ובכ"מ.

קיב תהלים פט, ג.

קיג מיכה ז, כ.

בעלז, והמהר"ש – שהשר־שלום, הרגיש בו, על אף שהוא ניסה להסתיר את עצמו. לחיים לחיים, שזכותם יגן עלינו ועל כל ישראל.

אפשר להתפלל תפלת ערבית, לחשוב על ר' חיים ור' אהרן מבעלז, יוצאים מר' לוי'ק (חיים־אהרן משלימים ל־חי ברבוע ועם לוי־צחק הם כבר הרבוע הכפול של טוב!).

הַלֹּמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צִידָה לְדָרֵךְ

- ◆ מאה ברכות עושות כלים לאורות של תריג מצוות.
- ◆ נפילה בחטא נגרמת מאורות בלי כלים – לכן תשובה היא אורות ועוד כלים.
- ◆ שרש כל הברכות הן בברכת המזון – הכח לחבר נשמה וגוף, רוחניות וגשמיות.
- ◆ יסוד אבא – סוד "ברוך" – הוא "ברק המבריק על השכל" מהעל־מודע למודע.
- ◆ ברק המבריק על השכל הוא רעיון חדש בתורה או בנוגע למציאות.
- ◆ את ההברקה צריך לתפוס – כדי שלא תעלם – וצריך להיות לה 'ציור' כדי שיהיה אפשר ליישם אותה.
- ◆ כשיש לי חידוש עלי להתפלל שיהיה אמתי ולא דמיונות־שוא.
- ◆ כל גימטריא כוללת משמעות עמוקה, 'השכלה' ו'עבודה'.
- ◆ כל דבר צריך להתפתח מנקודה (חסרת ממדים) לקו (ממד אחד), לשטח (שני ממדים) ולנפח (שלושה ממדים, מציאות של גשם).
- ◆ נפש היא נקודה, שנה היא קו ועולם כולל ציור־שטח ומציאות־נפח.
- ◆ התפשטות המלכות (יראה תתאה, שפלות) נובעת מהתפשטות הבינה (שמחה).
- ◆ בכל אמירת ברכה יש חידוש.
- ◆ רעיון טוב היורד למציאות ומתפתח לכל הכיוונים נותן בטחון ללכת עליו וליישמו.
- ◆ בכל בקר צריך לקום ולקבל רעיון חדש – מה לעשות היום.
- ◆ גימטריא נובעת מאמונה – מי שמאמין בקדושת התורה מונה כל מלה וכל אות.
- ◆ כוונת מטבע הברכה: "ברוך [יסוד אבא, שלמות המוחין] אתה [חסד] הוי' [תפארת] אלהינו [גבורה] מלך [מלכות הכוללת נה"י] העולם [העולמות התחתונים בריאה־יצירה עשיה]".
- ◆ כל "טוב" מתגלה כ"רזא" – טוב סודי ומופנם.
- ◆ הטוב מתגלה בתחלה (1), מתעלם (2) ומתגלה שוב באופן כפול ושלים (3).
- ◆ השכינה התגלתה בבית ראשון, התעלמה בבית שני ותגלה בשלמות חיבור שמים וארץ – "טוב לשמים וטוב לבריות" – בבית שלישי.
- ◆ בארבעים ימים הראשונים נתנה תורה (טוב), בארבעים ימים השניים היא התעלמה ובארבעים הימים האחרונים היא נתנה באופן של "כפלים לתושיה".
- ◆ "תורה חדשה" היא חיבור הקבלה וההלכה.
- ◆ התפתחות הלימוד היא מדין אחד ל'צווי דינים' ול'דריי דינים'.
- ◆ שלש המתנות מגלות את הלהב שבלב – היחידה שבנפש.

מעין ונהר

רבי מאיר אומר: פל הַעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְשִׁמְהָ זֹכֶה לְדַבְרִים הַרְבֵּה... וּמַגְלִין לוֹ רְזִי תּוֹרָה וְנַעֲשֶׂה פְּמַעַן הַמִּתְגַּבֵּר וּבְנֵהר שְׁאִינוֹ פּוֹסֵק.

זו הגרסה הרווחת. אבל יש גרסה¹ וְנַעֲשֶׂה פְּמַעַן שְׁאִינוֹ פּוֹסֵק וּבְנֵהר שְׁמִתְגַּבֵּר וְהוֹלֵךְ. מעין ונהר הם חכמה ובינה. החכמה (מוחין דאבא) היא המעין: זו נקודת החידוש, נביעת המוחין, כח ההמצאה וההתחדשות, "החכמה מאין תמצא" – כמעין היוצא ממי־ההוּם, מהאין הנעלם מתחת לפני הקרקע. הבינה (מוחין דאמא) היא הנהר: מתוך המעין הנובע נמשך הנהר למרחוק, מעמיק ומתרחב, "רְחֹבֹת הַנְּהָר", וכך הבינה מפתחת את נקודת החכמה, לאורך לרוחב ולעומק.

זהו "ומגלין לו רזי תורה, ונעשה כמעין המתגבר ונהר שאינו פוסק", בהתאמה לספירות כתר־חכמה־בינה: "רזי תורה" שייך לכתר הנעלם. "מעין המתגבר" היינו כח החידוש של החכמה. "מתגבר" היינו "גבורות דאבא", כאשר החכמה יוצאת מ'כח המשכיל' הנעלם שבתוכו יש "גבורה דעתיק". "נהר שאינו פוסק" היינו הבינה, וכאשר היא מחוברת כראוי לחכמה אינה פוסקת לעולם, כשם שהמעין נובע תמיד כך

הנהר הנמשך ממנו אינו פוסק, זרימה תמידית במדת החסד, "חסדים דאמא".

החלפת המקומות

לפי הגרסה "כמעין שאינו פוסק ונהר שמתגבר" יש כאן "אחליפו דוכתייהו": במעין מתגלה תכונת החסדים דאמא הכלולה בחכמה, וכך מודגש שהמעין אינו פוסק. ובנהר מתגלה כח ההתגברות מגבורות דאבא ואז הנהר עצמו מתגבר והולך. ההתכללות ו'אחליפו דוכתייהו' הם מכח המקור הגבוה מהחכמה והבינה, הכתר עצמו הכתוב כאן בתחילה "ומגלין לו רזי תורה". מלבד זאת יש קשר ישיר בין בינה לגבורה, "אני בינה לי גבורה". במושגי הקבלה, הבינה מלבישה את גבורה דאריך, ומכאן כח ההתגברות של הבינה, "נהר שמתגבר". כלומר, מה שהנהר "אינו פוסק" הוא מכח החיבור הגלוי של הנהר למעין, חיבור הבינה לחכמה ברובד המודע, ואילו מה שהנהר מתגבר הוא מתוך חיבור למקור הנעלם בלא־מודע, מתוך מי־ההוּם עצמו, כדברי חז"ל "נהרא מכיפיה מברין"².

וכן יש קשר ישיר בין חכמה לחסד: חסד דאריך מתלבש בחכמה. החכמה קשורה לעצם ההתהוות, יש מאין, והביטוי "מעין שאינו פוסק" מתפרש על ההתהוות התמידית, מכח מדת החסד, "עולם חסד יבנה".

נערך ע"י יוסף פלאי, לפי מבחר שיעורי התבוננות יב. א מחזור ויטרי ועוד. ראה חלופי גרסאות בדפוס וילנא.

קול שמחה

פרשת ראה

צדקה בשמחה

נתן תתן לו ולא ירע לְבָבְךָ בְּתִתֶנְךָ לוֹ...^א

איך הרבי נותן צדקה

פעם אחת נסע הרבי ר' בונם ז"ע דרך עיר שעפס. ושם היה מופלג אחד, ושמו ר' זלמן חסיד, והיה עני מאוד. והיה כאשר בא הרבי ז"ל לאכסניה, שלח אחרי הר' זלמן הנ"ל, ואמר לו, הא לך מלוא חפנים מעות, ולך עשה סעודת מרעים, כמו שנהוג אצל חסידים, כיד המלך. ולקח ר' זלמן את המעות והלך לביתו להכין סעודה... ונשאר עוד בידו סכום כסף. והרבי ז"ע קרא את המשרת של בעל האכסניה, ובקש ממנו שישלח אליו סוחר פרוות, וקנה ממנו מעיל פרווה וכובע פרווה וכן קנה נעלים וגרבים וחתיכת בד פשתן, שנתנו מיד לחיט לתפור לו כתונת יפה. בקיצור, הוא הזמין עבור אותו ר' זלמן, כל הצטרכותו בביגוד ולבוש. וכשאר הגיע הזמן ללכת לסעודה, ציווה למשרת לארוז את כל הכבודה, וללכת אתו לביתו של ר' זלמן לסעוד עמו. וכאשר הגיעו לבית, הלביש הר"ב את ר' זלמן מכף רגל ועד ראש, ושם עליו גם את המעיל והכובע, כי היה אז חורף ובבית היה כפור, כי לא היה במה להסיק את התנור. ויפן הר"ב כה וכה, וירא, כי גם הבני בית והילדים הקטנים ממש קופאים מקור, כי אין בגד ללבוש. ונתן למשרת כסף, וצוהו ללכת לחנות ולהביא בדים בכדי

לתפור לכולם שמלות. והיה להם שמחה גדולה עד אין שיעור. ואחרי שגמרו לאכול, הביאו כל מיני משקאות וינות טובים להטיב לבם. ואחר הסעודה, חזר הר"ב לאכסניתו בלוויית ר' זלמן. והיה כאשר עמדו להפרד, לקח אדמו"ר ז"ע כמה רובלי כסף, ונתן לר' זלמן להנאותו. ותמה מאוד ר' זלמן ולא רצה לקבל, באמרו, הלא נשאר לי מעות מקנית צורכי הסעודה, וגם קבלתי מספיק בגדים ומלבושים, ומה זה שאקבל עכשיו עוד מעות! והשיב לו הר"ב ז"ע, הלא התורה אמרה, נתן תתן ולא ירע לְבָבְךָ בְּתִתֶנְךָ לוֹ... הפשט הוא, כי זה שנותן לעני בתורת רחמנות אינו בכלל צדקה. והוא כמו שמבריא גופו, שאינו יכול לסבול עוד רחמנותו וצרותיו. ולזה, צריך ליתן צדקה כמה פעמים, עד שלא ירע לְבָבְךָ. היינו, שלא יהיה עוד רחמנות על העני המקבל, ואז מקיים אחרי זה מצות צדקה. ועכשיו שנתתי לך את כל מה שהיית צריך, אין לבי כואב עליך עוד, וכעת יכול אני לקיים מצות צדקה כראוי כציווי התורה הקדושה... ואם לא תקבל ממני עכשיו את המעות היתיה כל יגיעתי ח"ו לריק. כששמע הר"ר זלמן את דברי הרבי ז"ל, קיבל את המעות בסבר פנים יפות, ונפרדו זה מזה בברכה ושלוש.^ב

הרבי ר' בונם מפרש "ולא ירע לְבָבְךָ": אל תתן צדקה מתוך תחושה טבעית של רחמנות! 'רע לך על הלב', כואב לך ואינך יכול לסבול

נערך ע"י יוסף פלאי. משיעור (טלפוני) י"ט מנחם אב תשפ"ג.

א דברים טו, י.

ב רמתים צופים. מובא בקול מבשר.

של ה' (ה' השתוקק לברוא את העולם והתאוה להיות לו דירה בתחתונים) – ואם אני זוכה לתת צדקה ולקיים את העולם, הרי אני שותף באותו תענוג אלקי!

תחילה שללנו את הנתינה מתוך רחמים, כדרגה נמוכה בה הנותן דואג לעצמו. אפשר אם כן לחשוב שהתכלית היא נתינה 'שכלית' ולא רגשית. אך הנתינה מתוך תענוג אלקי אינה אינטרס אגואיסטי ('לגרמיה'), אלא מתוך הזדהות עם ה' – תענוג שאין טוב ממנו. כך אנו חוזרים לפשט הפסוק, המזהיר לתת צדקה בשמחה!¹ כשם שההנאה מלימוד תורה היא טובה מאד, כך יש להתענג בנתינת צדקה לקיום המצוה בשמחה וטוב לבב.

כל המרבה חשוב

כיון שהנתינה היא מתוך תענוג, מובן שאפשר לתת צדקה הרבה מאד, "כל הנותן צדקה הרבה הרי זה משובח!"

אמנם "המבזבז אל יבזבז יותר מחומש",² אך יש כמה 'היתרים' מרווחים לתת יותר ויותר. כך מבואר שבעל תשובה הנותן צדקה לכפרת עוונות (וכולנו בעלי תשובה) אין זה בזבוז, כמי שמוציא הון לרפואת גופו. ולפי דברי ר' בונם, יש טעם נוסף להרבות בצדקה, כדי 'לעבור' את הנתינה מתוך רגש רחמנות ולתת צדקה לשמה. אכן, תכלית הנתינה של הצדיק, הנעשית מתוך תענוג כנ"ל, אינה בזבוז כלל (כמי שמוציא הון לקנות יצירת אמנות שמתענג בה ביותר), וכן מובא מהבעש"ט "מי שאינו נותן בשמחה רק כמו גוזל לנפשו... לזה נתנו חכמים שיעור שלא יתן יותר מחומש, אכן מי שנותן בשמחה ויש לו תענוג מזה שנותן, אין שיעור לדבר".³

ב"צדקה הרבה" בלי שיעור יש בחינה של

כשאתה רואה את מצבו הגרוע ומעורר הרחמים של הזולת. נתינה כזו היא לצורך הנותן, להשקיט את המצפון, כמו מי שנותן להבריא את גופו – ולכן עדיין אינה בגדר המצוה הראויה!

ובספר רמזי אש⁴ פירש לפי זה את המדרש⁵ וכל הנותן צדקה הרבה הרי זה משובח... צריך לתת "צדקה הרבה" (לא להסתפק ב"שביל הזהב" בדרך האמצע אלא לפזר עוד ועוד) כיון שהנתינה הראשונה היא לצורך הנותן, להסיר את הכאב מלבו, ורק אחרי שנותן צדקה הרבה – כמו שעשה ר' בונם – אז מגיע לנתינה 'נקיה' לשם המצוה בלבד.

ועוד כתב דבר יפה: הפסוק "זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד" מתפרש "אע"פ שנותן צדקה שלא לשמה, רק מצד הרחמנות המוטבע באחב"י, והוי כוונתו לצורך עצמו. אבל הסוף יהיה שצדקה הנ"ל תגרור שיזכה לצדקה לשמה... רק משום מצות ה' שצוה לעשות חסד עם חברו". "לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אע"פ שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה" – גם בעבודת הצדקה, וכאן הפירוש לעסוק לכתחילה שלא לשמה מתוך כוונה מפורשת שעל ידי זה יגיע לבסוף לדרגת לשמה, כמו במעשה של ר' בונם.

תענוג בנתינת צדקה

יש כאן בקורת נוקבת: כשאדם נותן מצד רגש הרחמנות, עליו להרגיש שבעצם הוא עושה טובה לעצמו ולא מקיים את המצוה בטהרתה. זהו שלב ההכנעה, כשאדם מודע היטב לחסרונותיו. הוא נותן ונותן אך עדיין חש שהוא עושה זאת 'בשביל עצמו'. אחרי נתינה מרובה, "צדקה הרבה", מגיעים לשלב ההבדלה, נתינה טהורה לשמה, לקיום מצוות ה', מתוך הבדלות מרגש הרחמנות הראשוני. אכן התכלית היא להגיע להמתקה – נתינה מתוך תענוג! הרי "העולם עומד על הצדקה", והרי העולם הוא 'התענוג

ה' כדברי הרמב"ם הלכות מתנות עניים פ"י ה"ד "נותן לו בסבר פנים יפות ובשמחה".

1 כתובות נ, א.

2 תניא, אגרת התשובה פ"י.

3 בעש"ט עה"ת פרשת ראה אות י'. וראה שם אות ט.

4 מובא בקול מבשר כאן.

5 אליהו זוטא פ"א.

הנפש הטבעית שמה לב רק לחסרון הזועק ובולט לעין אצל הזולת, מה ש'מפריע' לי להיות אדיש, מעורר רגשנות שיש צורך להשקיט. אבל הנפש השכלית בוחנת את הדברים כפי שהם באמת, וכך הרחמים מתייחסים למצבו של הזולת כפי שהוא, מתוך הכרה מה באמת חיוני עבורו. לא מספיק לתת לו פרוטה ביד, אלא "די מחסורו אשר יחסר לו" – "אפילו סוס לרכב עליו ועבד לרוץ לפניו וכו'" (זהו חסרון עבורו כיון שהיה מורגל בכך), ועד "להשיאו אשה".

אכן, התכלית של הצדקה היא להגיע לרחמים של הנפש האלקית, שאין בה רע כלל בהיותה "חלק אלוה ממעל ממש", ואף משמע' שסתם המדות בישראל באות מהנפש האלקית, "ישראל ביישנים רחמנים וגומלי חסדים". הרי מצוה להתדמות לה', "והלכת בדרכיו", "מה הוא רחום אף אתה היה רחום" – רחמים ראויים לכתחילה – וכשם שהקב"ה מקיים את העולם כולו בטובו, ומקיים בעצמו מצות צדקה ("רחבה מצותך מאד"), כך עלינו ללכת בדרכיו.

עיקר המבחן לדעת באילו רחמים מדובר – האם רגש נמוך מהנפש הבהמית או רחמים קדושים מצד הנפש האלקית – הוא כיצד אני מרגיש לאחר שנתתי. אם אני 'מבסוט מעצמי', טופח לעצמי על השכם בסיפוק – ודאי מעורבת כאן התעוררות הנפש הבהמית הרוצה להצדיק את עצמה. אבל אם הנתונה היא טהורה, ללא סיפוק עצמי, אלו רחמי הנפש האלקית, וברוך ה' שיש בי רחמים כאלה.

עולם התהו (שאינו בו כלים מתוקנים ורחבים), **צדקה הרבה = תהו**. אך התהו הזה נצרך כדי להביא את המשיח, "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה" (ביאת המשיח היא על ידי "אורות תהו בכלים דתיקון", ולענייננו היינו מתן צדקה הרבה בהיתר מרווח). כך אמר אדמו"ר הזקן^ט שביאת המשיח תלויה ב"חסד שאינו של אמת", וכמו הווארט שבצדקה "אחד המכוון ואחד שאינו מכוון ובלבד שיתן הרבה!"

בירור הרחמנות

יש לברר את מדת הרחמים בשלשת רבדי הנפש – הנפש הטבעית, הנפש השכלית והנפש האלקית:

רגש הרחמנות הראשוני שייך, באופן פשוט, לנפש הטבעית-הבהמית. לזה התייחס ר' בונם כדרגה נמוכה, נטייה להשקיט את כאב-הלב ו'להרגיש בסדר', הצטדקות, לעשות טוב לאחרים כדי לעשות טובה לעצמי. ור' בונם חשד בעצמו שהרחמנות שלו מעורבת ב'חולשת אופי' של הנפש הבהמית.

אך באמת, הנפש הבהמית של היהודי איננה רע גמור אלא מעורבת מטוב ורע, ומדת הרחמים היא מצד הטוב שבה! לכן יש להדגיש, הלכה למעשה, שטוב מאד לתת צדקה מתוך רחמנות כזו. אלא שיחסית זו מדרגה נמוכה, שמעורבת בה נגיעה של ישות, בחינת "שלא לשמה", ולכן חיפש ר' בונם כיצד לעלות ולהגיע למדה שלמעלה ממנה.

^י ראה תניא, אגרת הקדש טו.

^ט אגרת "נפש השפלה" שכתב סמוך להסתלקותו.

הסיפור החסידי

רבי יואל מסאטמר | רציתי שישמח...

רבי יואל טייטלבוים מסאטמר נולד בשנת תרמ"ח לרבי חנניה יום טוב ליפא, האדמו"ר מסיגעט. כונה "העלוי מסיגעט" על שם עירו, ולמד בישיבת אביו בסיגעט. אביו נפטר בכ"ט שבט תרס"ד, וימים ספורים לפני כן נשא רבי יואל את חוה, בתו של רבי אברהם חיים מפלאנטש. לזוג נולדו שלוש בנות, שכולן נפטרו בחיי אביהן ללא צאצאים. לאחר פטירת הרבנית נשא רבי יואל את אלטא פייגא בת רבי אביגדור מטשנסטוחוב, ולאחר מכן עבר לעיר סאטמר והחל לכהן כאדמו"ר. כאשר אלפי פליטים נמלטו להונגריה מאימת הגרמנים ימ"ש, קלט הרבי פליטים רבים בקהילתו וסייע להם להשיג תעודות וכספים. עם התגברות זרם הפליטים בראשית שנת תש"ג, ייסד ועד הצלה מאורגן לסיוע לפליטי המלחמה. לאחר פרוץ הצבא הנאצי להונגריה ניסה ר' יואליש לברוח לרומניה, אולם נתפס ונשלח לגטו בקלויזנבורג. משם, נלקח ל'רכבת קסטנר' והגיע לשוויץ. לאחר השואה היגר לאמריקה והקים מחדש את חסידות סאטמר, כיום מהקהילות הגדולות והחשובות באמריקה. רבי יואליש נודע כקנאי חסר פשרות, ותבע להתרחק בכל דרך מהחילוניות, ההשכלה והציונות. אך כאשר פנה אליו יהודי הנזקק לעזרה – סייע לו ביד רחבה בלא הבדל בין חסידים, ציונים או חילונים. נלב"ע כ"ו באב תשל"ט, ולאחר פטירתו המשיך לכהן אחיינו רבי משה.

ולטוב לבו. הנה, אמר, חפץ היה בברכת הצדיק בלבד ועתה בדקות מועטות כבר נושע. דבריו ומעשיו של האדמו"ר זי"ע – לימוד הם צריכים. התפלאו מקורביו: "וכי מה? אם נתן סכום שכזה בדקות מועטות מדוע החסיר מעט מן הכסף?". משאך יצא אותו יהודי את הבית, שאלו אותו המקורבים על כך, והשיב להם: "יודע אני את נפש האדם. לו הייתי ממלא כל משאלתו, לא היה מהרהר האיש בשמחה במתת שקיבל, אלא תוך דקות מועטות היה שוכח צערו הקודם שנשתחרר ממנו ומתפנה להתחרט ולהצטער שלא ביקש יותר... ואני רציתי בשמחתו השלימה!".

הרבי מסאטמר, נודע לא רק בנדיבותו אלא בקנאות, כי גם בחוש ההומור שלו. אמרות שונות לרוב התגלגלו מפיו, בהן הדרכות פקחיות ומחויכות שהעניק לחסידיו, או טרוניות על

הרבי מסאטמר זצ"ל היה מפורסם מאד בנתינת צדקה. מעשה באב לבנות בוגרות, אשר אחת מהן מאורסת היתה, ולא מצאה ידו די כסף לתשלום הנדוניה. זמן החתונה קרב והמחותנים איימו בעזיבת השידוך. נכנס אותו יהודי מדוכדך לביתו של האדמו"ר ותינה לפניו צערו בדמעות שלישי. כל השומעים נדו בראשיהם והשתתפו אף הם בצעריו. "כמה כסף חסר לך לסילוק החוב ולעריכת החופה ושאר ההוצאות?", שאל הרבי. חישוב האיש וציין סכום גבוה של כשלושים אלף דולר. האדמו"ר עליו נאמר "וצדיק חונן וגותן", מיהר ונתן בידיו של האיש עשרים ותשע אלף דולר. ראה האיש ככה ומיד שבו עשתונותיו אליו, ובקול מלא רגש עמד והודה לרבי מסאטמר זצ"ל

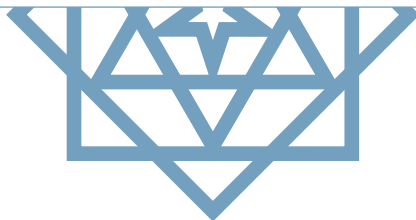
מותר להתארח פה?". והלה השיב לו בטבעיות:
 "לא יודע! כבר שנים אני פה, ואף אחד לא אמר
 לי מילה!"...

אמנם, שמחתם של האורחים פחתה בוודאי
 במהלך השנים ששהו בבית כזה, ואולי אפילו
 התחילו להישמע תלונות ותביעות לעוד –
 כטבע האדם. אך עם זאת, הביטחון והנינוחות
 שהשרה בעל הבית בסביבתו הם מצרכים נחוצים
 לא פחות, בוודאי על רקע החוסר והדלות של
 הנזקקים [ואכן, כך אומרת הגמרא: "די מחסורו
 אשר יחסר לו" – ואין אתה מצווה לעשרו".
 הדאגה לעשות את המקבל עשיר ושמח, היא
 הידור מיוחד שדורש התבוננות בכל מקרה
 לגופו]. סיפורו של הרבי מסאטמר חשוב כדי
 ללמד אותנו, כי יש לתת את הדעת גם לפיתוח
 של הכרת התודה והשמחה במה שקיבלנו. ניתן
 לומר כי זהו פרוש הפסוק: "כי אתם המעט מכל
 העמים" – היהודים הממעטים את עצמם ואת
 התובענות שלהם מהקב"ה, שמחים ומודים גם
 – ואולי דווקא – על המעט שהם מקבלים.

המצב בסביבתו ובעולם בכלל. אך השנינות
 שבסיפורנו מסתירה בחובה אמירה של ממש
 – לנותן ולמקבל כאחד.

מדוע דווקא הנתינה החסרה היא המשמחת
 יותר? מפני שהיא חלקית, וממחישה לנו היטב
 את המגבלות האמיתיות שלנו: לא לשוא נכתב
 במסכת אבות: "איזהו עשיר? השמח בחלקו".
 דווקא החלק משמח, מפני שהוא נשאר לעד
 בגדר חסד שאיננו מגיע לנו, חלק שקיבלנו מתוך
 שלם גדול יותר. כאשר הנותן מעניק למקבל את
 התחושה שהחסד הוא מובן מאליו, שכל חוסר
 שלו יתמלא ללא שום סייג, הוא עלול להפוך
 את המקבל לקהה תחושה כלפי החסד הזה.
 כך, ניתן בקלות להגיע מ"איזהו עשיר השמח
 בחלקו" ל"אוהב כסף לא ישבע כסף".

יש לציין, כי לא תמיד יש בכך רע: מסופר על
 בעל צדקה אחד, שסבב בביתו שלו כאחד העניים
 ונראה כמוהם בדיוק. עמם אכל, עמם שתה, ועמם
 שוחח. פעם פנה אליו אחד מן האורחים, שלא
 ידע כי מדובר בבעל הבית, בשאלה: "כמה זמן

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

חיבור גוף ונפש ע"י מערכת העיכול והשינה

מוסבר בחסידות שהחיבור בין הגוף לנפש הוא על ידי המזון, כאשר האוכל הגשמי נהפך לכח רוחני וכו'. אני מבין שהדברים עולים בקנה אחד עם מה שהרב מסביר על כך שמערכת העיכול שייכת לספירת המלכות.

בהתבוננות פשוטה נראה שגם השינה שייכת לחיבור גוף ונפש, שהרי הגוף נח, והנשמה עוברת תיקון וחוזרת להחיות את הגוף. האם אפשר לשייך את השינה לספירה כלשהי בנפש?

מענה:

כתוב "אני ישנה ולבי ער" – ה"ישנה" היא המלכות, המכונה "אני". השינה משפיעה בעיקר על פעילות תקינה של מערכת העיכול, המערכת המכוונת כנגד ספירת המלכות. "ישנה" בגימטריא **שסה**, רמז ל-**שסה** מצות לא תעשה (שאת כולן מקיימים, בדרך ממילא, בזמן השינה...). כל הביטוי "**אני ישנה ולבי ער**" בגימטריא שלש פעמים (חזקה של) **רמח** מצות עשה, תכלית

ה"לבי ער".

[להרחבה על הקבלת מערכות הגוף לספירות ראה בספר 'רפואה שלמה' פרק ג]

קושי עם טהרת המשפחה

לצערי, אני מרגישה שיש לי קושי מתמשך עם הנושא של טהרת המשפחה. אני מנסה מאוד להתחבר ולשמוח בתהליך שבדרך לטהרה וכמובן שגם בטהרה עצמה, אבל זה מאוד קשה לי. גם אחרי הטהרה עצמה, עולות אצלי לעתים מחשבות לא טובות וספקות על עצם הטהרה וכמובן שקשה לי בזמנים של הפך הטהרה. אחרי הלידה שלי [ואיתה הזמן הארוך של הפך הטהרה], זה התעצם אצלי עוד יותר ואני מרגישה ממש חסרת מנוח.

האם יש דרך להאיר את כל הנושא באור חדש ומשמח שאוכל להתחבר אליו ולשנות את התפיסה שלי על כל הנושא?

מענה:

"אם הבנים שמחה" – קודם כל צריכה להיות שמחת הלב שהיא טהרת הלב ומזה באה

טהרה גם לגוף. השמחה שלך היא אין סוף – זכית להקים משפחה חסידית וגם זכית לבן שיגדל להיות חסיד ירא-שמים ולמדן אי"ה ביחד עם עוד הרבה אחים ואחיות!

כתוב בתניא שהעולם הזה הוא עולם של נסיונות – יהי רצון שכל הנסיונות שלנו יהיו נסיונות קטנים. כתוב בתורה שתכלית הנסיון היא לזכות לדעת את ה', דעה יותר חזקה וברורה מאשר קודם הנסיון, ומתוך הדעת לבוא לאהבה כו'. בטהרת המשפחה הדעת היא "והיו לבשר אחד", בשורה אחת של טהרה (**שמחה טהרה** = "והיו לבשר אחד"). "עבדו את ה' בשמחה" אותיות מחשבה, העבודה שלנו היא לשמור על השמחה במחשבה מתוך אמונה איתנה שהכל מאת ה' הטוב וממילא הכל לטובה בטוב הנראה והנגלה.

רצוי-חשוב מאד שתחזרי ותעמיקי יותר מאשר לפני החתונה כו' בלימוד הלכות טהרת המשפחה ושאף תשתתפי בשיעור קבוע בנושא.

שתבשרו בשורות טובות בכל!

כֹּחַ יְמֵינוֹ בְּתֵלֵאֵבֶה

כִּמְנַהֵג צְדִיקִים רַבִּים. מֵהִי גְלוּת? כָּל אָדָם, וּבְמִיחַד גְּדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל, זֹכֵה מֵצַד הַסּוֹבְבִים אוֹתוֹ לְכָבוֹד וּלְהַעֲרֹכָה. מֵה קוֹרֵה כַּאֲשֶׁר אָדָם יוֹצֵא מִתּוֹךְ הַמִּכָּר לוֹ אֶל מְקוֹם חֲדָשׁ וְזֶר? עָלָיו לְהִסְתַּגֵּל לְמְקוֹם וְלְדַאֵג לְעֲצֻמוֹ לְצָרְכִים הַבְּסִיסִיִּים בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ אֲכָל וּמְקוֹם לִינָה. יוֹתֵר מִכֶּה: הַיּוֹם יֵשׁ מֵצַלְמוֹת וּדְרָכִים מְשֻׁכְּלוֹת לְהַעֲבֹרֵת תְּמוֹנוֹת בְּמַהֲרֵי הַיּוֹם בְּמִרְחָקִים גְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר, אֲבָל פְּעַם הֵיוּ הָאֲנָשִׁים מְכַרִּים בְּעֶקֶר בְּסִבִּיבֹתָם הַקְּרוֹבָה, וְכֵן הִתְאַפְּשֶׁר לְצַדִּיקִים שֶׁעָרְכוּ גְלוּת לְהַשְׁאֵר אֶלְמוֹנִים וּבְלִתֵּי מְכַרִּים. כַּאֲשֶׁר אָדָם אֵינּוּ מִכָּר בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, מְתִיחִסִּים אֵלָיו הָאֲנָשִׁים כַּאֲחַד הָאָדָם, וְאִם יִזְדַּקֵּק הַגּוֹלָה לְעֲזוּרָתָם יִהְיֶה עָלָיו לְבַקֵּשׁ אוֹתָהּ מֵהֶם. בְּיִסוּרֵי הַדֶּרֶךְ וּבִתּוֹרֵד עַל הַכָּבוֹד מְכַפְּרִים הֵיוּ הַצְּדִיקִים עַל עֲוֹנוֹת הַדּוֹר.

רַבֵּינוּ סַעֲדִיָּה גְּאוּן, שֶׁהָיָה בְּתַקּוּפֹתָיו גְּדוֹל הַדּוֹר, יֹצֵא לְדְרֹכּוֹ. בְּאֲחַד מִמְּסַעוּתָיו הִגִּיעַ לְעִיר אַחַת לְפָנוֹת עָרֵב וּפְנֵה לְבַיִת הַכְּנֻסֶת. הַמְּנַהֵג בְּאוֹתָם הַיָּמִים הָיָה

שְׁלוֹם יְלָדִים!
הַשְּׁבֵת אֲנִי מְבָרְכִים אֶת חֲדָשׁ אֱלוֹל! רֵיחַ הַשְּׁנָה הַחֲדָשָׁה כְּבָר מִתְחִיל לְהִיֹּת מְרֻגֵשׁ בְּאוֹרֵי. בְּיוֹם חֲמִישִׁי כְּבָר נִשְׁמַע אֶת תְּקִיעַת הַשּׁוֹפָר הָרִאשׁוֹנָה הַמְּבַשְּׂרֵת אֶת בּוֹאוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ לְשׂוּדָה. עַל מֵה מְתַבַּקֵּשׁ שְׁנֹדֵבֵר בְּיָמֵי הַרְחָמִים וְהַסְּלִיחוֹת אִם לֹא עַל תְּשׁוּבָה? בְּדֶרֶךְ כָּלֵל, כַּאֲשֶׁר אֲנִי שׁוֹמְעִים אֶת הַמֶּלֶךְ 'תְּשׁוּבָה' אֲנִי חוֹשְׁבִים מִיָּד עַל עֲבָרָה, מַעֲשֵׂה לֹא־טוֹב שֶׁעָשִׂינוּ, וְעַל הַדֶּרֶךְ שֶׁלָּנוּ לְתַקֵּן אֶת אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה, וְזֶה בְּאֲמַת נִכּוֹן. ה' יִתְבָּרֵךְ רוֹצֵה בְּתְשׁוּבָה וּמַעֲנֵן לְרִאוֹת גַּם אֶת הַחוֹטֵא הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר עוֹזֵב אֶת מַעֲשָׂיו הָרָעִים וְשׁוֹב אֵלָיו בְּחֻנּוּן.
הֵאֵם זֶהוּ הַמוֹבֵן הַיָּחִיד שֶׁל תְּשׁוּבָה?

כֹּחַ יְצִעְתִּי לְכֹכַב אֶתְנֶה...

כִּדִּי לְהַבִּין יוֹתֵר עֵמֶק אֶת סוֹד הַתְּשׁוּבָה נִתְחִיל עִם סַפּוֹר: רַבֵּינוּ סַעֲדִיָּה גְּאוּן נִהַג לְעַרְךָ מִדֵּי פְעַם גְּלוּת, לַעֲנֵן חַיָּה שְׂרָה בַּת ר' מִשֵּׁה ע"ה נִכְתַּב ע"י הַרְבַּ שִׁילָה אוֹפֵן.

לא הבינו: "מה לא ידעת ועל מה עלי לסלח?". והאיש ענה: "לא ידעת מי אתה, ולא ארחתי אותך בפבוד הראוי". רבינו סעדיה המשיך ותמה: "מה הפונה? אבל קבלתי בשפע, מטה נוחה הייתה. מה עוד חסר?". "כן", ענה האיש, "אבל לארח את גדול הדור זה כבר משהו אחר. לו רק הייתי יודע מי אתה...". "הכל בסדר", הרגיע אותו רבינו סעדיה בחביבות.

אבל אז האיש שמ לב שעיניו של רבינו סעדיה נמלאו בדמעות. האיש נחרד. אולי באמת פגעתי בכבודו של הצדיק? אבל רבינו סעדיה הסביר מיד את תגובתו: "דע לה שגם אנחנו כה. כלנו, בדיוק כה. עומדים לפני ה', מתפללים שלש תפלות ביום ומשתדלים לעשות זאת ברצינות הראויה. אנו גם מברכים בכל יום לתפלות מאה ברכות ואומרים שוב ושוב את המלים 'ברוך אתה'. אבל אם היינו יודעים שזה אתה — זה היה אחרת לגמרי..."

תשובה תמימה

מה אני לומד מהספור הזה על מצות התשובה? שחזרה בתשובה היא בעצם פגישה מחדשת עם ה'. אתה עומד להכיר את מי שנדמה היה לה שאתה כבר מפיר היטב. עד לפני אותה הפרות היית משכנע שהכל בסדר אתה, שאתה מתנהג פחות או יותר כפי שצריך, ואולי רק נשאר לה פה ושם קצת מה לשפר.

שעוברי ארח שלא מוצאים מקום לינה מתאכסנים בבית הפנסת, וכך חשב גם רבי סעדיה לעשות, אולם לאחר התפלה נגש אליו אחד מאנשי הקהלה והזמינו ללון בביתו. רבינו סעדיה סרב בתחלה, אך האיש הפציר בו והוא נענה להזמנה.

האיש, שהיה מכניס אורחים הגון, ערך לכבוד האורח הזר את שלחנו והטעימו מאכלים מפל אשר בביתו. בסיום הארוחה הציע האיש את אחד החדרים ללינה ודאג לאורח לכל מחסרו. למחרת בבקר פנו בעל הבית והאורח לתפלת שחרית בבית הפנסת. רבינו סעדיה תפס את מקומו באחת מפינות בית הפנסת והתעמק בתפלתו. המחזה של אורחים לא מפרים בפאתי בית הפנסת לא היה זר לתושבים, אולם אחד המתפללים זהה אותו. היתכן? רבינו סעדיה גאון, ראש חכמי ישראל שבבבל, נמצא עמנו כאן! האיש שפסף את עיניו כלא מאמין, אבל הזהוי היה ודאי.

חיש מהר עשתה לה השמועה פנפים וכל מתפללי בית הפנסת החלו להעביר את הידיעה המרעישה: "רבינו סעדיה גאון נמצא פה". כמובן, גם אל בעל הבית שארח אותו הגיעה השמועה. האיש המתין בקצור רוח לסיום התפלה, ומיד כשהבחין שרבינו סעדיה סים את תפלתו נגש אליו והחל להתנצל: "סלח לי, רבי. לא ידעתיו...". רבינו סעדיה

צריכה להרגיש ש... חסר לי משהו! נכון, אני לומד ומתפלל ומשתדל לקיים מצוות בהדור, אבל האם אני יודע שאתה ה' – זה אתה?! ברגע שאדם מרגיש שחסר לו משהו הוא מתחיל לחפש, ומי שמחפש – מוצא!

בראש השנה אנו מכתירים את ה' עלינו למלה. ביום הכפורים אנו עורכים את חשבון הנפש המפורט וחוזרים בתשובה על כל פרט ופרט. מה ענינו של חדש אלול המקדים את הימים הנוראים? תקיעת השופר של חדש אלול מעוררת אותנו לצאת מהאדישות ומהשגרה ולהתחיל לשים לב מה חסר לנו באמת. "את פניך ה' אבקש" – ומי שמחפש – מוצא!

שנוזכה לגלות את מה שבאמת חסר לנו!

שבת שלום ומברך!

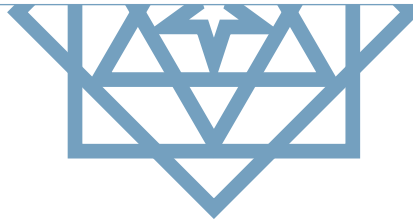
5'

פתאום מתברר לה שכל מה שעשית מחויר. זה לא זה. לו היית חש בנוכחות של ה' היית נוהג אחרת לגמרי. יתכן שהיית עושה את אותם המעשים, אבל הלב שלך היה במקום אחר לגמרי, המרץ והחשק שלך היו גדולים פי כמה וכמה.

לפי זה, החזרה אל ה' בתשובה בעצם אף פעם לא נגמרת. מדוע? כי בדיוק כמו שה' הוא אין סוף כך גם הדרך שיש לעשות כדי להיות בקרבתו אף פעם לא מסתיימת. תמיד יש יותר ויותר. ההפרות שלי אותו אתמול שונה מההפרות שלי אותו היום, וההפרות שלי מחר תגדל פי כמה מההפרות שלי היום. לפי ההבנה הזו, גם ליהודי צדיק שאף פעם לא חטא יש על מה לחזור בתשובה.

אזרו ילנים אמת צמחכם

רק מה? כדי שהפגישה עם ה' תהפוך להיות בכל פעם חדשה ובלתי מקרת

מה לעשות היום?

זו השאלה שצריך לשאול יהודי את עצמו בכל בקר כשהוא קם, מתוך תפלה ותקוה שיבריק במוחו רעיון חדש לפעולה שתעשה את העולם טוב יותר. ההתחדשות היא הברכה הגדולה ביותר בחיי האדם, ולעומתה הקללה הגדולה ביותר היא מצב של חוסר-התחדשות, אדישות ושיתוק המביאים ליאוש. על יהודי לחוש התחדשות בלימוד התורה, כשעליו לחדש חידושי-אמת בתוך חלקו המיוחד בתורה, וגם ביחס למציאות, מתוך חיפוש תמידי אחר רעיונות חדשים לתיקון עולם.

התחדשות היא ברכה שמיימית, מתנה אלוקית שמקבלת את מלוא משמעותה כשהיא באה עם מתנות נוספות – בהירות ויכולת הפנמה. אבל יש סגולה מיוחדת לעורר את הברכה הזו ולמשוך אותה אל תוך המציאות – אמירת מאה ברכות בכל יום. כוונת "מטבע הברכה" מלמדת כיצד לעורר את החידוש וכיצד לתפוס ולעצב אותו במציאות.

ההתחדשות היא הלוז הפנימי של תורת הרב גינזבורג, המתאפיינת ב'נביעת האין סוף', כפי שחשים הקוראים בשפע החידושים בגליונות מדי שבוע בשבוע. הפעם עוסק הגליון בהרחבה בברכת ההתחדשות עצמה. מי שרוצה גם 'חידושי עבודה' – חכמת-לב פנימית בעבודת הצדקה, והתחדשות בעבודת הצדקה מתוך רחמים אמתיים ומתוקנים, קומה-אחרי-קומה – יקדיש הפעם תשומת לב מיוחדת לסיפור החסידי ולמדור קול שמחה.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:
079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

